

ЗМІСТ

Засідання тринадцяте, ранкове
(Вівторок, 12 березня 2019 року)

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...2
Заяви фракцій і груп:	
«Батьківщина» і «Воля народу»	...15
«Блок Петра Порошенка» і «Народний фронт»	...59
Розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної»	...17
Інформація про створення міжфракційного депутатського об'єднання «За Одесу»	...22

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ТРИНАДЦЯТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
12 березня 2019 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Прошу заходити до залу, підготуватися до реєстрації. Прошу провести реєстрацію. Прошу зареєструватися.

У залі Верховної Ради України зареєструвалися 359 народних депутатів. Ранкове пленарне засідання оголошується відкритим.

Шановні друзі, 4 березня виповнилося 70 років із дня народження Володимира Івасюка – видатного українського композитора та поета. Володимир Івасюк був одним із засновників української сучасної естрадної музики, геніальним музикантом та виконавцем. Символічно, що сьогодні в парламенті ми продовжимо розгляд проекту закону про державну українську мову, за яку боровся, якою жив Володимир Івасюк.

Хочу повідомити, що у Верховній Раді України ми вшановуємо нашого генія. На першому поверсі сьогодні буде відкрито виставку «Планета пісень Володимира Івасюка». Я запрошую усіх відвідати цю виставку.

Хочу нагадати, що у вівторок зранку в нас виступи уповноважених представників фракцій і груп. Я запрошую всіх бажаючих взяти участь, прошу записатися на виступи. Будь ласка.

Від групи «Партія «Відродження» до слова запрошується Бондар Віктор Васильович.

БОНДАР В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одномандатний виборчий округ № 191, Хмельницька область, самовисуванець). Шановний Андрію Володимировичу! Шановні колеги! Безумовно, нині найголовніша тема, що турбує людей в Україні, – це підвищення тарифів і заборгованість за комунальні послуги.

Станом на сьогодні заборгованість в країні сягає майже 57 мільярдів гривень. Це свідчить про те, що влада зовсім не має плану дій щодо виходу з такої ситуації, не знає, як допомогти людям. Влада чітко знає тільки те, як підвищувати тарифи. За останні кілька років тарифи на газ зросли в 12 разів, тарифи на електроенергію – в чотири рази. Це заганяє в глухий кут і українську промисловість, і кожна українську родину.

Ми бачимо, що на сьогодні влада запропонувала наступне підвищення тарифів. Так, з 1 травня буде підвищено тарифи на газ на 20 відсотків, з 1 січня – ще на 40 відсотків. Із 1 травня так само будуть підвищені тарифи на електроенергію мінімум на 30 відсотків, це робитимуть у зв'язку із введенням так званого вільного ринку електроенергії.

Що відбувається в цей час? А в цей час відбуваються взагалі парадокси економіки і парадокси державного управління. Влада розсилає нам, кожному українцю, великі листи, де сказано, скільки ми отримаємо дотацій у вигляді живих грошей. Ось у мене, наприклад, лист, який надійшов до села Тернівщина Полтавської області: за дорученням Президента України буде надано допомогу на 1748 гривень. Тільки на роздруківку цих листів влада відшукала 32 мільйони і Мінсоцполітики заплатило ці кошти, щоб поінформувати, яка прекрасна влада, як вона піклується про людей. А насправді, я ще раз повторюю, з 1 травня буде підвищено тарифи. Ба більше, з 1 травня усі, в кого є заборгованість, не матимуть права на отримання субсидій. Це значить, що влада проводить аукціон небувалої щедрості, збільшує нам дотації, субсидії, дає додаткові кошти, додаткові пенсії, але цей аукціон відбудеться тільки в березні, у квітні.

Що надалі? А надалі влада подбала про себе. Наприклад, зарплата керівника НАК «Нафтогаз України» на цей рік згідно з рішенням наглядової ради, яку вона пропонує затвердити, становитиме 126 мільйонів гривень на рік, плюс виплата за перемогу в Стокгольмському суді – ще 240 мільйонів і плюс велика кількість різних премій. У підсумку цей голова НАК «Нафтогаз України» отримає 342 мільйони гривень на рік. Майже мільйон гривень у день. Скажіть мені, є здоровий глузд у цій історії? Немає.

Тому ми вимагаємо негайно поставити на голосування в залі проект постанови, який підписали всі керівники фракцій, про скасування грабіжницьких тарифів і в разі прийняття постанови провести аудит енерготарифів. Пора наводити лад у цих питаннях. Пора зрозуміти, що уряд має відповідати за всю свою діяльність і за ту вакханалію, яку вони вчинили.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від «Блоку Петра Порошенка» – голова фракції Артур Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний Андрію Володимировичу! Шановні колеги! Шановні українці! Сьогодні вся країна обговорює розмову, яка відбулася між Юлією Володимирівною Тимошенко та Юрієм Валерійовичем Коломойським. Я хочу, щоб ви її почули.

(Трансляція аудіозапису. Шум у залі).

Шановні колеги! Нині, ще раз повторюю, вся країна обговорює цей запис, але для нас у цьому записі немає нічого нового. Він демонструє те, про що ми й так добре знаємо: у Ігоря Валерійовича Коломойського є два кандидати на виборах – це Зеленський і Юлія Тимошенко. Давні зв'язки Юлії Володимирівни та Ігоря Валерійовича – секрет Полішинеля. І бюджет уже неодноразово розраховувався за їхні політичні союзи. Походження цього запису незрозуміле, але достовірність сумніву не викликає. Він вчергове демонструє подвійні стандарти: на публіку – нещирі погрози олігархам, а за лаштунками – «целование в десны». Суспільство втомилося від вашої постійної брехні, Юліє Володимирівно, яка стала вашою візитною карткою як старого політика. Ви вже 25 років у політиці боретеся з олігархами. Починали з Лазаренком, закінчуєте з Ігорем Коломойським.

Ми вимагаємо публічної інформації про політичні та фінансові аспекти ваших домовленостей з Ігорем Валерійовичем Коломойським.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від Радикальної партії до слова запрошується Галасюк Віктор. Будь ласка.

ГАЛАСЮК В.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія Олега Ляшка. Шановні колеги, заборгованість за житлово-комунальні послуги в державі сягнула майже 60 мільярдів гривень. Це факт, який чітко засвідчує хибність політики, яку проводить нинішня влада. Це політика штучно завищених тарифів і низьких заробітних плат, низьких доходів населення.

Політика, яку пропонує Олег Ляшко, абсолютно протилежна: підвищення заробітних плат, підвищення пенсій за рахунок розвитку української промисловості, за рахунок модернізації української економіки.

Що робить нинішня влада? Нині кожен другий українець відмовляється від лікування і не може придбати ліки, бо немає коштів. Нині половина країни економить навіть на їжі, на найнеобхіднішому. Мільйони українців стають вимушеними емігрантами через бідність, зневіру і ту несправедливість, яку сіє нинішня влада. Несправедливість кричує.

Ви тільки вдумайтеся: випускник педагогічного чи медичного університету по завершенню навчання не може знайти роботу. І при цьому він бачить в новинах, що за все своє життя не заробить стільки, скільки очільник НАК «Нафтогаз України» Коболев заробляє за один місяць на наших з вами грошах, які сплачуються за газ. Та це ж пограбунок. Це ж мародерство. Випускник вмикає телебачення і бачать, як країну грабують під час військових закупівель, грабують завжди, коли є бюджетне фінансування. Він розуміє, що в нього роботи немає, перспективи немає. Та ще й ця влада каже, що це успіх реформ, бо вона візьме ще кредити в Міжнародного валютного фонду і ще триматиметься.

Треба радикально змінювати економічну політику. Треба змінювати цю гнилу владу, яка довела людей до бідності, до еміграції і до зневіри у власних силах. Олег Ляшко зареєстрував проект постанови про повернення в державний бюджет до останньої копійки премії в сумі майже 1 мільярд 400 мільйонів гривень, незаконно отриманої

очільником НАК «Нафтогаз України» Коболєвим. Це наші з вами кошти – українців, платників податків.

Кажуть, що справедливі тарифи. Та це цинізм, грабунок і мародерство, і цьому треба покласти край. Необхідно повернути ці кошти до бюджету, скасувати рішення уряду про підвищення цін на газ. Справедливі, чесні тарифи, підвищення заробітних плат і пенсій на основі розвитку власної економіки, промисловості – це план Ляшка.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Народного фронту» до слова запрошується голова фракції Бурбак Максим. Будь ласка.

БУРБАК М.Ю., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»).* Вітаю, колеги! «Народний фронт» закликає всіх кандидатів у Президенти схаменутися, щоб у передвиборчому запалі, б'ючи по конкурентах, не знищили країну. З президентських виборів держава має вийти сильнішою, а не слабшою. Якщо хтось забув, то нагадаю, що ворог ще на нашій землі. Щодня маємо нові й нові свідчення того, що Кремль не відмовився від своїх планів, а ви тут чубитесь. Може, досить, панове кандидати у Президенти? Ви явно загралися у своїй пісочниці, хоч на мить відволічіться, подумайте про державу і майбутнє нації.

Лідер «Народного фронту» Арсеній Яценюк прийняв державницьке рішення – не висуватися кандидатом у Президенти, щоб консолідувати патріотичні сили та не допустити розбрату. Ми маємо моральне право вимагати такого підходу від вас усіх. Пам'ятайте про Україну: концентрація російських військ на нашому кордоні залишається високою, ворог чекає нашої дестабілізації всередині країни. Суботні події в Києві, Черкасах добре показують, що в такій передвиборчій істерії дуже легко перейти межу закону. Те, що відбулося, не має нічого спільного із боротьбою з корупцією, не є патріотизмом. Це – порушення закону.

Наступне. Корупція в обороні воюючої країни – це подвійне зло. Якщо зловживання в «Укроборонпромі» доведуть, винні мають бути покарані справедливо і жорстко. Нагадаю, що за ініціативи «Народного фронту» парламент минулого пленарного тижня вже прийняв

постанову про невідкладне розслідування зловживань в «Укроборон-промі». Ми розширили повноваження вже чинної ТСК з розслідування корупції в оборонній сфері. У постанові сказано, що ТСК має провести публічне засідання за участі силовиків і слідчих органів. Окрім НАБУ, ми хочемо заслухати інформацію керівництва Генпрокуратури, Військової прокуратури, Служби безпеки України, Державної фіскальної служби та ДБР. Ми хочемо знати, чи підтверджуються факти зливу інформації щодо розслідування проти корупціонерів в «Укроборон-промі», чи причетні органи по боротьбі з корупцією у вищих ешелонах влади до цих обурюючих. Причетність новостворених та інших органів до корупції вбиває залишки віри українців у справедливість.

Чи розуміють це в органах по боротьбі з корупцією у вищих ешелонах влади, які давно перетворено на інструмент політичних маніпуляцій і темних обурюючих? Чи розуміють там, які можуть бути наслідки таких дій? Ваші органи створені парламентом і урядом для боротьби з корупцією, а не для покривання корупції.

Наступне. Цього тижня реваншисти з новою силою атакують депутатів «Народного фронту», які, без перебільшення, є символами Євромайдану та добровольчого руху. Промосковські політики сподіваються заробити на цьому трохи рейтингу і фінансування. Не вийде. Народ добре пам'ятає, де були і що робили Андрій Парубій і Тетяна Чорновол у найтяжчі, найризикованіші моменти становлення нової України, що вони пережили і чим ризикували. Реванш не пройде.

Можна мені завершити?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд.

БУРБАК М.Ю. І наостанок торкнуся найважливіших питань порядку денного на цей тиждень. В Україні є суспільний консенсус щодо захисту української мови, 81 відсоток українців підтримують статус української мови як державної. Тому «Народний фронт» вимагає якнайшвидшого прийняття проекту закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Від «Опозиційного блоку» до слова запрошується Гусак. Будь ласка.

ГУСАК В.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні українці! Шановні колеги! Шановний головуючий! Упродовж кількох тижнів Верховна Рада збирається розглядати законопроект про мову. Але що, у нас в країні немає нагальніших проблем? В останній рік Україна стала найбіднішою країною Європи, але, схоже, нинішнє керівництво держави – Президента України, Голову Верховної Ради України – це не турбує. Насправді в суспільстві немає запиту на такий конфліктний мовний законопроект. Є запит на зниження тарифів і цін, є запит на підвищення заробітних плат і пенсій, на нові дороги та якісну медицину.

Причина появи такого конфліктного законопроекту одна – це бажання нинішньої влади, зокрема Президента, Голови Верховної Ради України, змінити порядок денний в країні і спробувати за будь-яку ціну залишитися при владі за рахунок підтримки частини радикально налаштованого суспільства.

Шановні колеги, нам кажуть, що ми йдемо в Європу. Але Європа в особі Венеціанської комісії розкритикувала відповідні норми Закону «Про освіту», які, фактично, дублюються в цьому законопроекті, і вимагає їх скасування. Цей законопроект фактично не про захист української мови, він про обмеження прав носіїв інших мов і порушення прав мешканців цілих регіонів, десятків мільйонів українців, які живуть у місцях, де традиційно в усіх сферах життя використовують інші мови, крім української. Уявіть собі, що вихователька у дитячому садку десь на Закарпатті замість «дякую» відповість угорською мовою «*koszonom*» – штраф 7 тисяч гривень. Або інженер на нараді з ремонту труб в комунальному підприємстві десь на сході України скаже щось російською мовою – штраф 7 тисяч гривень.

Ми закликаємо припинити розкол суспільства. В будь-якому разі питання мовної та гуманітарної політики мають вирішуватися на місцевих референдумах. Відповідний законопроект кандидат на пост Президента України від «Опозиційного блоку» Олександр Вілкул вніс ще три роки тому.

Шановні колеги, законопроект про мову, прийнятий парламентом, але не підтриманий більшістю громадян України та розкритикований цивілізованим світом, не буде легітимним, тому його розгляд не має практичного значення, бо одразу ж після виборів, коли до

влади придуть більш адекватні й відповідальні політики, його буде скасовано. Тому ми вимагаємо зняти цей законопроект з розгляду, щоб Верховна Рада змогла зосередитися на розгляді питань економічного зростання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хочу вам повідомити, що всі останні соціологічні опитування свідчать, що більшість громадян підтримує українську мову як єдину державну і це загальносуспільний настрій. Парламент на сьогодні приймає рішення, що відповідають суспільним настроям. Ми зможемо під час обговорення розвіяти всі міфи і брехню, яку намагаються посіяти серед нас через московську пропаганду, спрямовану проти законопроекту про українську мову. Все буде добре, закон буде прийнято. Суспільство його прийме, суспільство вітатиме український парламент з прийняттям такого закону.

Від фракції «Самопоміч» запрошую до слова Семенуху Романа Сергійовича. Будь ласка.

СЕМЕНУХА Р.С., член Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги! Шановний пане Голово! Шановний український народе! До виборів Президента залишається фактично кілька тижнів, але вже сьогодні новини з передвиборчих перегонів дедалі більше нагадують новини з фронту. СБУ масово прослуховує кандидатів у Президенти. Кандидати в Президенти масово використовують «тітушок», дезінформацію, дискредитацію та інші методи, які, на жаль, стали притаманними сучасній українській політиці для знищення своїх опонентів. Фактично, можна констатувати, що різні правоохоронні органи, на жаль, втягнуті в діяльність і протистояння виборчих штабів двох кандидатів, саме тих, які впродовж 20 років на різних посадах керують цією державою, які відчайдушно, за будь-яку ціну хочуть відтворитися у владі після березня цього року. Є всі ознаки, що подальша ескалація, радикалізація можуть призвести не лише до відвертого протистояння в громадянському суспільстві, але й, боронь Боже, до відвертого протистояння між різними силовими органами.

Водночас партія «Об'єднання «Самопоміч» констатує, що на сьогодні двома штабами створюється наймасштабніша за часи незалежності України мережа з підкупу виборців. За різними оцінками, вартість такої мережі – більше 1 мільярда гривень. Але чинна влада пішла ще далі: фактично за кілька тижнів до дня голосування уряд роздає одноразові подачки пенсіонерам – проводить монетизацію субсидій.

Скажіть, будь ласка, якщо уряд України мав добродесні наміри, то чому ж тоді така правильна ініціатива, як монетизація субсидій, не відбулася протягом останніх років? Водночас звертаю вашу увагу на таку щедрість уряду: недовиконання дохідної частини бюджету вже цього року становить майже 7 мільярдів гривень. Про яку законність і легітимність президентських виборів може йти мова, якщо два кандидати готують безпрецедентну фальсифікацію виборів?

Шановні українці, ви запитаете, за чий рахунок цей бенкет? А гроші – це наслідок системного пограбування на мільярди гривень платників податків, коштів з державного бюджету, і насамперед – розкрадання оборонного бюджету. Незважаючи на численні ініціативи фракції «Об'єднання «Самопоміч», оборонний бюджет залишається найзакритішою частиною державного бюджету. Те, що стало відомо вчора, зокрема через розслідування команди *Bihus.info*, – тільки вершина айсберга. Журналістське розслідування розповідає не лише про розкрадання військового бюджету і фактично мародерство, воно ставить нериторичне запитання: а чи взагалі є в цій країні правоохоронні органи, які служать закону і людям? Неможливо побороти корупцію в державі, якщо її очолюють найвищі посадові особи держави разом з керівниками правоохоронних органів.

Шановні громадяни! Є єдиний мирний конституційний спосіб притягти їх до кримінальної відповідальності і усунути від влади – зробити свій вибір 31 березня під час виборів Президента.

Партія «Об'єднання «Самопоміч» і Андрій Садовий зробили свій моральний вибір, тепер усе залежить від нас. І саме від нас, українських громадян, залежить, яка країна буде після 31 березня.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від фракції «Батьківщина» – Юлія Тимошенко.

Гаразд, спочатку виступить Москаленко від групи «Воля народу», потім від «Батьківщина» – Тимошенко. Будь ласка.

МОСКАЛЕНКО Я.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (одномандатний виборчий округ № 96, Київська область, самовисуванець). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Дорогий український народе! Лише єдиний раз до цього часу, а саме 20 лютого 2014 року, так само, як зараз, я відчував історичність моменту. Відтоді ми прийняли знакові закони у різних сферах, давали хід масштабним реформам. Навіть закріпили конституційний курс на членство України в ЄС і НАТО. Але нині ми розпочали розгляд законопроекту, який єднає нас із десятками поколінь наших пращурів. Друге читання проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (№ 5670-д) ми мусимо пройти гідно і прийняти його в цілому. Це вимога людей, це наш обов'язок перед нашими дітьми і майбутнім усієї держави.

Колеги, 134 рази українську мову забороняли. Починаючи з часів Катерини II, такі заборони накладалися аж до брежневського застою. Яка ще мова витримала таке переслідування? Навіть після отримання незалежності у наших попередників за десятки років не вистачало духу боронити українську мову як державну. Суспільством маніпулювали, прикриваючись нібито інтересами національних меншин, хоча зараз ми прекрасно усвідомлюємо, що це все була зброя гібридної війни проти нас і нашого ества.

Я хочу подякувати всім – Президенту, парламенту, українському уряду за те, що знайшли в собі сили зайняти принципову позицію в захисті української мови за останні п'ять років не на словах, а на ділі. Сходіть в українські кінотеатри, ввімкніть телебачення, налаштуйтеся на хвилю *FM* – і ви почуєте українську. Послухайте, скільки нових україномовних виконавців з'явилося за цей період, нове дихання відкрилося в україномовного кінорежисера. Ми разом забезпечили умови для роботи національного ринку, а не кремлівської філії. Українська мова стала модною, хоча я пам'ятаю, як у 2014 році багато хто не вірив в ефективність квот. Уже півроку діє цей закон – і три четверті контенту стали насправді українськими.

Панове, ми не можемо зупинятися на півдорозі. Закликаю не піддаватися на спекуляції, коли кажуть, що чийсь права можуть бути порушені. Ми в жодному разі не зазіхаємо на інші мови, натомість захищаємо рідне у нашому спільному домі. Після того, як ми розглянемо тисячі поправок, закликаю всі депутатські фракції та групи забезпечити конституційну більшість у день прийняття закону про мову. Проголосуйте серцем! Таким чином ми покажемо, що ми насправді український парламент, хоч як голосно ми тут чубимося.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Від Батьківщини до слова запрошується Тимошенко Юлія Володимирівна. Прошу додати 1 хвилину на слово для репліки.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний народе України! Я хочу звернутися зараз саме до народу України. Учора відбулися дві знакові політичні події.

Перша. Вийшла ще одна серія розслідування журналістів, які працюють, зокрема, за підтримки Європейського Союзу, про те, як робилися відкати і відмивалися брудні гроші на торгівлі під час війни, на крові, коли відмивалися гроші оборонного бюджету.

Я хочу нагадати, що журналістське розслідування розпочалося з того, що були виявлені багатомільйонні оборудки, зокрема постачання неякісних, абсолютно непридатних для використання запасних частин з країни-агресора контрабандним шляхом, які продавали нашій армії за завищеними цінами навіть порівняно з новими деталями – у два – чотири рази дорожче. Потім через завод «Ленінська кузня», який належить Президенту країни, ці гроші відмивалися і розподілялися між бізнес-партнерами чинного Президента, а саме паном Гладковським (Свинарчуком) – заступником Ради національної безпеки і оборони та керівником «Укроборонпрому».

Насправді цей скандал сколихнув увесь світ. Світова преса написала про масштабну корупцію Президента України, тому, безумовно, треба було діяти. Тоді парламент зобов'язаний був утворити тимчасову слідчу комісію для того, щоб розпочати процедуру імпичменту

Президента. Крім того, ветерани АТО, військові вийшли на акції протесту і вимагали, щоб чинного Президента та його спільників із організованого злочинного угруповання було притягнуто до відповідальності і, власне, щоб ці факти було розслідувано.

Але, на жаль, Верховна Рада не створила тимчасової слідчої комісії, а доручила розглядати злочини Президента, саме щодо торгівлі під час війни на крові, тимчасовій слідчій групі, яку очолює депутат «Блоку Петра Порошенка».

Крім того, учора з розслідування журналістів стала відома нова інформація, зокрема про те, що керівництво Генеральної прокуратури України та Служби безпеки України були повністю втягнуті в ці махінації. Їм платили хабарі й відкати, і два силових органи, а саме Служба безпеки України і Генеральна прокуратура, яку очолює кум Президента, мали частку і були у справі. Це шокова інформація, але нині вона замовчується Верховною Радою. Ми вимагаємо негайно розглянути питання про створення тимчасової слідчої комісії.

Друга. Учора міністр внутрішніх справ оприлюднив інформацію, яка є невід'ємною частиною всіх корупційних оборудок в Україні. Йдеться про те, що з бюджету України через так званий фонд «Турбота» здійснюється масовий підкуп людей, щоб вони голосували за чинного Президента. Як це відбувається, учора розповів міністр внутрішніх справ на каналі ICTV. Відбувається це таким чином. Під час обходу робиться анкетування...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд.

ТИМОШЕНКО Ю.В. ...складаються списки людей, які готові за гроші проголосувати за чинного Президента. Потім їх запрошують і з бюджету виділяють до 1 тисячі гривень через так званий фонд «Турбота». Це ганебне явище, яке спотворює демократію в Україні, результати виборів, і все це відбувається на очах суспільства і парламенту...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вже надавав 30 секунд.

Колеги, я вже надавав і 1 хвилину і 30 секунд. Увесь необхідний час я надав (*Шум у залі*).

Колеги, до президії надійшло три заяви про оголошення перерви. Одна заява надійшла від «Батьківщини», яка вимагає реальної перерви і збору голів фракцій. Так? Я оголошу перерву, як ви того вимагаєте,

але після того, як надам слово фракціям, які, швидше, подали свої заяви для виступів.

Отже, «Самопоміч» – 3 хвилини. Вони готові замінити перерву виступом.

ПАСТУХ Т.Т., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (одномандатний виборчий округ № 163, Тернопільська область, самовисуванець). Шановні народні депутати! Шановні українці! На завершення попередньої теми щодо розкрадання в оборонному комплексі. Комісія, створена раніше, щодо якої позаминулого тижня ми прийняли рішення про розширення кола питань, які вона розглядатиме, аби знайти і дати відповіді суспільству, що ж відбувається в оборонному комплексі, до сьогодні не знайшла часу, щоб провести хоча б одне засідання. Таке засідання було заплановано на сьогодні. Проте з невідомих причин його вчоргове перенесено на четвер. Тобто впродовж двох тижнів комісія чекає, можливо, нових журналістських розслідувань, можливо, нових фактів. Але я не про це.

Власне, ця подія показала всьому суспільству, що все таємне рано чи пізно стає явним. На жаль, і суспільство, і народні депутати, і дуже часто журналісти не чують тих фактів, про які ми говоримо роками. Ми не чуємо одне одного. Але настає час виборів – і ці факти та події стають гарячішими. Тоді суспільство починає звертати них значно більше уваги.

Сьогодні батьки, чиї діти загинули в санаторії «Вікторія» біля Одеси, просили мене через адвокатів оприлюднити факти, які нарешті стали їм відомі. Адже досі слідство велося лише для того, щоб приховати всі ті злочини, що відбулися на території санаторію і спричинили смерті дітей. Слідство призначило фактично дві різні експертизи, шляхом яких дійшли висновку, що винні пожежники та виховательки. Але хто призвів до цієї трагедії, висновків немає. Тоді батьки домоглися, щоб було призначено незалежну міжнародну експертизу. Слідство, яке мало сприяти проведенню цієї експертизи, навпаки, чинило перешкоди, але експертизу все-таки проведено.

І що встановила експертиза? Вона підтвердила, що загорання відбулося через чайник/кип'ятильник (це не має значення), але санаторій спалахнув за кілька хвилин. За 7 хвилин будівлі охопив вогонь,

у дітей не було жодного шансу врятуватися. Внаслідок цього вони й загинули.

Через досить великий проміжок часу, відколи було проведено експертизу, експерти надали свої висновки, у яких зазначено, що серед згарища виявлено 50 частин останків дітей. Незважаючи на те, що територія не була навіть прибрана належним чином і рештки не могли бути поховані, міська рада спільно з судами, зі слідством робить спроби приховати це. Уявіть, до якого цинізму дійшли: під час запровадження воєнного стану мерія знаходить єдине місце проведення зборів резервістів, за рішенням суду знімає арешт і фактично на згарищі, на останках дітей проводить збори резервістів. Одеська міська рада заявляє, що готує санаторій до відкриття уже в червні цього року.

Шановні колеги, батьки нас як народних депутатів просять про єдине: не допустити замовчування. Непокаране зло повертається. Завтра батьки будуть у Києві, вони зможуть надати значно більше інформації.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Фракція «Батьківщина» і група «Воля народу» вимагають оголосити перерву на півгодини. Я запрошую голів фракцій на третій поверх до залу нарад.

Прошу всіх об 11:10 прибути до залу, щоб ми перейшли до розгляду проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я перепрошую за всіх голів фракцій, але, на жаль, нарада тривала набагато довше, ніж це передбачено Регламентом. Я прошу всіх заходити в зал, щоб ми змогли перейти до розгляду проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Надаю 3 хвилини для виступу Юлії Володимирівні Тимошенко від фракції «Батьківщина» і групи «Воля народу». Після того ми переходимо до розгляду законопроекту.

Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги, щойно на наше прохання було оголошено перерву, а крім того, скликано голів фракцій, щоб прийняти рішення щодо великого скандалу, пов'язаного із корупцією в армії, яка очолюється Президентом і до якої, за останніми вчорашніми даними, залучено Генеральну прокуратуру і Службу безпеки України.

Зараз прийнято таке рішення. Невідкладно буде створено тимчасову слідчу комісію, яка негайно почне розбиратися з корупцією Президента, його оточення на війні, на оборонному бюджеті із залученням Генеральної прокуратури і Служби безпеки України. Ця комісія також буде працювати за участю трьох профільних комітетів: з питань національної безпеки і оборони; з питань запобігання і протидії корупції; з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності. Запрошуються також голови фракцій. Ми сподіваємося, що сьогодні о 14 годині, так як і було оголошено заздалегідь, тимчасова слідча комісія у присутності преси розпочне роботу.

Наступне. Стосовно підкупу Президентом України виборців на виборах за рахунок бюджету через фонд «Турбота», через монетизацію субсидій і, як вони кажуть, доплат до пенсій не прийнято жодного рішення. Тому ми будемо звертатися до ОБСЄ, до послів провідних країн і будемо вносити законопроект, щоб ці виплати перенести на час після виборів Президента. Ми будемо негайно робити всі кроки, щоб цей масштабний підкуп припинити.

На сьогодні, на жаль, керівництво парламенту жодним чином не сприяло припиненню масштабного підкупу виборців за рахунок бюджетних ресурсів, не надало жодної пропозиції. Хочу нагадати, що президентська більшість прийняла закон про бюджет, яким передбачила 1 мільярд гривень для спеціального фонду чинного Президента на підкуп, його дружині – 800 мільйонів гривень, іншим членам родини – 200 мільйонів гривень. За рахунок цього та інших фондів бюджету зараз відбувається масовий підкуп.

Ми не дозволимо підкуповувати людей, фальшувати вибори, спотворювати демократію в країні, підривати устої незалежної суверенної держави. Ми будемо боротися, по-перше, за те, щоб притягти чинного Президента і його оточення до кримінальної відповідальності за корупцію на армії, на крові; а по-друге – щоб припинити підкуп людей на виборах і провести чесні вибори.

Усе буде добре, вони будуть за все це відповідати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, продовжуємо розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» ([№ 5670-Д](#)).

Я запрошую на трибуну голову Комітету з питань культури і духовності Княжицького Миколу Леонідовича. Пане Миколо, я хочу, щоб ви сказали, як відбуватиметься розгляд даного законопроекту. Скільки вам часу треба?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Достатньо 7 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 7 хвилин. Я продовжую засідання до 12:10. Вам для виступу надається 7 хвилин, потім – перерва. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановні друзі! Шановні колеги! Ми, справді, розпочинаємо історичний етап у роботі нашого парламенту. Адже якщо буде прийнято проект закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», це має покласти край усім спекуляціям довкола існування так званого «руського мира», одного народу, «українського наречія русського язика» та іншим, якими постійно маніпулюють люди, які борються проти незалежності нашої України. Прийняття такого закону нарешті засвідчить, що ми є сильною демократичною європейською країною.

Як ми будемо розглядати цей законопроект? Як ви знаєте, до законопроекту внесено понад 2 тисячі поправок. Відповідно до Регламенту ми будемо обговорювати поправки, на яких наполягатимуть автори. Незалежно від того, поправку прийнято чи відхилено комітетом, автори мають право наполягати на голосуванні.

Крім того, законопроект складається з преамбули і низки статей. Відповідно до Регламенту, перш ніж переходити до розгляду поправок до кожної зі статей, я робитиму короткий вступ і спробую розтлумачити зміст цієї статті, для того щоб потім, під час розгляду поправок, нам було простіше рухатися швидко і оперативно під час розгляду законопроекту.

Шановний пане Голово, я прошу ще раз показати презентацію законопроекту, аби спростувати деякі фейки, що поширювалися з приводу цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, покажіть презентацію.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Коротка презентація законопроекту.

(Демонстрація слайдів).

Як ви знаєте, відповідно до статті 10 Конституції України державною мовою в Україні є українська мова.

Наступний слайд, будь ласка.

Отже, 85 відсотків громадян України вважають рідною мовою українську. Це ще раз доводить, що українська мова не розділяє, а об'єднує українців. Ті, які намагаються зробити все, щоб зменшити цей відсоток, працюють для того, щоб і надалі ділити Україну. Є прекрасна стаття лауреата Шевченківської премії Оксани Забужко, в якій вона чітко описує технологію, як україномовні міста свого часу, за часів Щербицького, насильно робили російськомовними. На великі підприємства привозили людей з інших регіонів, переважно з Росії, і фактично примушували українців, які приїжджали з інших міст або місцевих мешканців, переходити на російську мову. Але в сім'ях, як ви бачите, 85 відсотків і надалі вважають українську мову рідною.

Наступний слайд, будь ласка.

Ви знаєте, що ми прийняли низку законопроектів, на збільшення кількості україномовних медіа. Ми прийняли закони, які регулюють захист української пісні, українського телевізійного мовлення. Ви бачите, що в 2018 році 92 відсотки телевізійного мовлення і 86 відсотків мовлення на радіо здійснюються українською мовою. Закон регламентує такі цифри. Люди, які стверджують, що ці цифри нереальні, бояться не того, що щось зміниться. Уже зараз фактично медіа виконують ці норми. Ці люди сподіваються на відкат.

Нам цей закон потрібен, щоб потім, якщо раптом відбудеться реванш або спроба реваншу (ми, очевидно, не дамо такого реваншу здійснити), знову не русифікувати українців, не втратити всі ті наші здобутки, яких ми досягли після Революції Гідності роботою кожного, хто є в цьому залі.

Наступний слайд, будь ласка. Нас досить часто критикували, що ми просимо, щоб 50 відсотків книжок у книжкових магазинах були українською мовою. Вже зараз їх 75 відсотків. Цей процес триває. Знову-таки ця норма закону лише стабілізує нашу роботу і не дає можливості потім повернутися, заборонити, витіснити українську книжку з українських книгарень, як це було раніше, коли була окрема маленька полицка для української книжки, а всі книжки були російською мовою.

Наступний слайд, будь ласка. Але є сфери, де українська мова, на жаль, досі не захищена і дуже мало вживається. Ви бачите, що у друкованих засобах масової інформації у 2018 році лише 32 відсотки газет видавалися українською мовою, тоді як 67 – російською; лише 27 відсотків журналів видавалися українською мовою і продовжують видаватися. У цій сфері нам, безумовно, потрібно досягати змін. Адже ви не можете купити українську книжку не лише в кіоску Маріуполя чи Краматорська, але часом і Тернополя та Львова. Відсоток українських газет є мінімальним, тому цю ситуацію, очевидно, ми повинні змінити. Але ми дослухалися до думки відповідної асоціації і надали 30 місяців перехідного періоду для виконання вимог закону. Тобто ніхто не буде змушувати вже завтра повністю видавати книжки, газети чи журнали лише українською мовою. Ніхто, до речі, не забороняє видавництво газет і журналів англійською, мовами Європейського Союзу, ніхто не забороняє видавати їх і російською мовою, якщо відповідний наклад буде також друкуватися і українською, щоб україномовні читачі мали доступ до цієї інформації, щоб українські діти, які пішли в українську школу на Донеччині чи на Одещині, а таких там понад 90 відсотків, могли потім по телебаченню подивитися український анімаційний фільм або взяти дитячу книжку-розфарбовку українською мовою, яку зараз просто нема де дістати. Закон повинен це стимулювати.

Наступний слайд. Прийняття Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» – це вимога суспільства і юридична необхідність, оскільки зараз ми маємо вакуум і не маємо жодного закону про українську мову.

Прошу одразу показати наступний слайд. Хочу спростувати деякі міфи щодо цього проекту закону. Законопроект (наступний слайд, будь ласка) не регулює (ви зараз бачите, це написано на екрані) приватне спілкування і мови релігійних обрядів. Люди можуть

спілкуватися будь-якою мовою. Не передбачається ніякої мовної поліції, мовних інспекторів, немає в проекті закону таких пунктів. Законопроект не передбачає кримінальної відповідальності за використання будь-якої іншої мови або будь-яке порушення закону. Тобто законопроект передбачає адміністративно-господарські санкції: штрафи, попередження, позбавлення ліцензії. Пунктів про кримінальну відповідальність цей законопроект не містить.

Наступне, будь ласка. Використання державної мови в публічних сферах законопроект не регулює і не забороняє використання інших мов. Застосування інших мов (кримськотатарської, мов корінних народів, національних меншин) буде регулюватися іншим законом, про що сказано в статті 2. Відповідний проект закону повинен розробити і внести в парламент Кабінет Міністрів протягом шести місяців. Зараз такі мови захищає чинний Закон «Про національні меншини в Україні». Кабінет Міністрів підготує спеціальний закон про захист мов корінних народів, кримськотатарської мови і мов національних меншин.

Наступний слайд № 10. Законопроект не передбачає...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 2 хвилини.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Законопроект не передбачає обов'язкової сертифікації на знання мови для всіх громадян. Знання мови є однією з умов для обіймання найвищих державних посад, що відповідає європейській практиці. Підтвердження рівня володіння мовою для інших осіб, зокрема військовослужбовців, медичних працівників, не потребує складання додаткових іспитів, для цього достатньо, якщо людина вивчала українську мову в школі. Але якщо не вивчала, то держава створить умови для складання тестів і забезпечить можливість для обіймання відповідної посади.

Наступний слайд. Державні органи, в тому числі правоохоронні, здійснюють свою діяльність державною мовою. Виняток становлять лише міжнародні проекти, відносини з особами, які не володіють державною мовою, якщо сторони на це погоджуються. Тобто ви чудово розумієте, що якщо хтось кричатиме на вулиці «помогите», то міліціонер не повинен запитувати в тієї особи паспорт, а повинен надати допомогу, якою б мовою ця людина не зверталася.

Письмове листування органів державної влади здійснюється державною мовою, мовою передвиборчої агітації теж є державна мова.

Наступний слайд. Мова освіти і науки. Ми не займали норми статті 7 Закону «Про освіту», оскільки цей закон вже пройшов експертизу Венеціанської комісії. Мовою науки є українська мова, але допускається вивчення англійської мови. Видання преси іншими мовами, як я вже казав, дублюється виданням тиражу такого самого змісту, але ця норма вступає в силу через 30 місяців і не стосується мов Європейського Союзу.

Наступний слайд. Обслуговування споживачів і медична допомога здійснюються державною мовою. Але якщо до продавця хтось звертається іншою мовою, він має право надавати відповідь іншою мовою, ніхто цього жодним чином не обмежує.

Комп'ютерні програми мають поширюватися з україномовним інтерфейсом. Це дуже важливо, бо на це є багато нарікань.

Наступний слайд. Створюються лише два органи: Національна комісія зі стандартів державної мови і Уповноважений із захисту державної мови. Ніякі додаткові органи не створюються.

Наступний слайд 15. Як я вже казав, немає кримінальної відповідальності за порушення закону, але є адміністративна відповідальність. Закон буде дієвим, і за його невиконання настане покарання. Чіткий механізм застосування санкцій теж існує.

І останній слайд 16, будь ласка. Переважна більшість норм закону набирає чинності через два роки. У деяких випадках ці терміни є тривалішими. Так, наприклад, на прохання відповідної асоціації перехідний період становить 30 місяців.

Колеги, цими слайдами ми коротко спростували деякі фейки або страшилки, які використовують україноненависники проти цього закону.

Я вірю, що ми розпочнемо розгляд закону. Під час обговорення поправок і статей ви побачите, наскільки серйозним і дієвим є цей закон, мета якого, як я вже багато разів казав, щоб уся Україна, від сходу до заходу, вільно володіла, розмовляла, насолоджувалася вмінням говорити рідною українською мовою. Тоді жодна агресія нам ніколи буде не страшна.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Миколо, за чудову доповідь.

Ми до розгляду поправок перейдемо вже після перерви. Зараз я зроблю два оголошення, які надійшли в президію.

Відповідно до статті 60¹ Регламенту Верховної Ради повідомляю про створення у Верховній Раді України восьмого скликання міжфракційного депутатського об'єднання «За Одесу». Співкерівниками цього об'єднання обрано народних депутатів Ківалова Сергія Васильовича та Голубова Дмитра Івановича. Вітаємо вас.

Хочу привітати колег народних депутатів Альону Кошелєву і Давида Макар'яна з народженням доньки. В них цієї ночі народилась донька. Давайте разом їх привітаємо (*Оплески*).

Я оголошую перерву на 30 хвилин. О 12:40 прошу всіх прибути до залу, ми розпочнемо розгляд поправок до Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», і ніщо нас не зупинить.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, час, відведений для перерви, минув. Я прошу усіх заходити до залу.

Прошу голову комітету Миколу Княжицького зайняти робочий пост. Хочу повідомити, колеги, що я повідомлятиму номери поправок, які відхилені. Якщо автор наполягатиме, я надаватиму йому слово. Хто захоче поставити поправку на підтвердження, зробить це шляхом підняття руки. Звична наша робота, коли розглядаємо законопроект у другому читанні.

Прошу всіх підготуватися до роботи. Я переконаний, що, розглядаючи поправки, ми повинні познімати всі ті брехливі ярлики, які російська пропаганда намагається навішувати на цей проект закону, і мусимо пояснити це суспільству. Отже, я розпочинаю.

Поправка 1. Не наполягає.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Голово, з вашого дозволу, може, я надам пояснення до преамбули, як ми й казали, а потім перейдемо до поправок?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Отже, стосовно поправки 1 я надам вам слово після того, як Микола Княжицький надасть власне пояснення до преамбули.

Будь ласка, пане Миколо, 3 хвилини.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Шановні колеги, преамбула визначає засадничі речі законопроекту, тобто що саме зумовило прийняття Українською державою такого закону. Перераховуються всі базові національні, міжнародні документи – від Декларації про суверенітет, якою була відновлена державність України, одним із елементів якої є державний статус української мови, до рішення Венеціанської комісії щодо схожого законопроекту, який розроблявся 10 років тому, але замість якого ми отримали сумнозвісний Закон «Про засади державної мовної політики».

Коли проект розглядався в комітеті, у нас були жваві дискусії щодо преамбули. Я особисто вносив поправки щодо виключення з преамбули великої кількості абзаців, але науковці, професори, фахівці з правового регулювання питання мови, громадські активісти зуміли переконати членів комітету, що кожен з абзаців преамбули має зміст.

Представники різних державних органів, які також на різних етапах залучалися до розробки законопроекту, підтримували цю позицію. Тому в затвердженому комітетом варіанті преамбула закону відповідає редакції, яку Верховна Рада прийняла в першому читанні в жовтні минулого року. Зрозуміло, що парламент може змінити рішення комітету і затвердити преамбулу в іншому вигляді.

Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України висловило зауваження лише до абзацу п'ятого, де йдеться про Концепцію державної мовної політики, затвердженої Указом Президента України, який пропонується вилучити, зважаючи на ієрархію нормативних актів.

Комітет не знайшов підстав вилучати цей абзац, оскільки концепція – це не просто указ Президента, а це засадничий документ щодо української мовної політики. Про його важливість свідчить навіть те, що хоча указ був прийнятий ще Президентом Ющенком, Янукович не зміг його скасувати.

Тепер, пане Голово, можемо переходити до поправок. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 1 Нестора Шуфрича. Будь ласка, ввімкніть мікрофон.

ШУФРИЧ Н.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановні колеги! Безумовно, прийняття закону, який має врегулювати функціонування всіх мов, якими користуються в Україні, є нагальним і важливим, особливо після ганебного рішення Конституційного Суду, який скасував попередній закон не по суті, а у зв'язку із порушенням процедури прийняття. Вважаю, що назва законопроекту, який ми зараз розглядаємо, є доволі конфліктною. Закон має не посилювати конфлікт, а об'єднувати суспільство.

Тому, враховуючи, що в цьому законопроекті відображені аспекти дії багатьох мов, які є в Україні і право на використання яких гарантовано статтею 10 Конституції, прошу внести зміну в назву закону і викласти її в такій редакції: «Про порядок застосування мов в Україні».

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пане Несторе, коли ви кажете, що Конституційний Суд прийняв неправомірне рішення, я нагадаю, що коли розглядався закон «Ківалова – Колесніченка», біля трибуни стояли бойовики, які не давали можливості опозиції навіть виступити. Зараз, як ви бачите, ми працюємо за демократичною нормальною процедурою, і я знаю, що для нас вкрай важливо, щоб ми не порушили жодної норми Регламенту під час розгляду цього проекту закону. Для цього повністю забезпечений демократичний, відкритий і прозорий процес.

Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Пане Несторе, як ви знаєте, ми робимо все, щоб захистити права корінних народів і національних меншин, готуємо для цього окремий законопроект, хоча частково їх і зараз захищає Закон «Про національні меншини в Україні».

Ви добре знаєте, що в Польщі є закон, який називається «Про польську мову», а в Росії є закон «о русском языке», а не про російську мову та інші мови. Так само і в нас. Дану поправку відхилено, оскільки вона не відповідає суті цього проекту закону. Цей законопроект пропонує врегулювання застосування лише української мови, але жодним чином не врегулює застосування інших мов. Про це сказано в статті 2 законопроекту, яка окреслює сферу дії закону. Застосування мов меншин і корінних народів, як я вже казав, має стати предметом окремого закону, як це передбачено Конституцією України.

Якщо цю поправку прийняти, то назва закону буде суперечити його змісту. Коли буде прийнято закон про мови національних меншин, виникне плутанина, адже буде два закони з однаковою назвою. Тому поправку відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні? Так.

Ставлю на голосування поправку 1 авторів Німченка і Шуфрича, яку комітет відхилив. Хто підтримує дану поправку, прошу проголосувати.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправка 2. Денисенко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ДЕНИСЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Доброго дня, шановні колеги! У моїй поправці пропонувалося в тексті законопроекту слова «Національна комісія зі стандартів державної мови» у відповідних відмінках замінити у всіх статтях та розділах словами «Інститут української мови Національної академії наук України» у відповідних відмінках.

Річ у тім, що на сьогодні вже існує Інститут української мови при Академії наук. У принципі, це велика і з багатим історичним досвідом інституція. Можливо, щоб не створювати новий орган, можна було б покласти всю відповідальність на Інститут української мови.

Власне кажучи, прохання прокоментувати, чому комітет прийняв саме таке рішення.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар шановного пана Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Владиме, дякую вам за цю поправку. Я й сам попередньо обстоював схожу позицію, бо є багато країн, де або профільні академічні інститути, або академія наук одноосібно встановлює стандарти тієї чи тієї мови. Відповідно це регулюється законом. Але після обговорення в комітеті цю поправку було відхилено, оскільки законопроект передбачає, що стандартами української мови буде займатися спеціальна комісія, яка складатиметься з авторитетних науковців і матиме статус центрального органу виконавчої влади. Основна причина, з якої інститут не може займатися встановленням стандартів, – обов'язковість відповідних рішень щодо стандартів. Рішення інституту не може мати обов'язкового характеру на рівні з рішенням органів державної влади. Відтак стандарти української мови можуть встановлюватися лише державним органом. За таких обставин комітет вирішив, що стандартами буде займатися комісія, яка матиме статус центрального органу виконавчої влади. Рішення комісії матимуть силу нормативно-правових актів, які будуть обов'язковими для виконання. Але водночас, дослухаючися до вашої думки, в законопроекті пропонується зберегти особливий статус Інституту української мови Національної академії наук України. Наприклад, згідно із статтею 44, яку ми ще будемо розглядати, інститут визначається профільною експертною установою, яка дає висновки та надає рекомендації щодо напрацювання відповідних стандартів.

Веде засідання Голова Верховної Ради України **ПАРУБІЙ А.В.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви наполягаєте на голосуванні? Так.

Я ставлю на голосування поправку 2. Комітет її відхилив. Хто підтримує поправку, прошу голосувати.

«За» – 41.

Рішення не прийнято.

Поправка 3. Денисенко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ДЕНИСЕНКО В.І. Шановні колеги, цією поправкою пропонувалося в тексті законопроекту слова «Уповноважений із захисту державної мови» у відповідних відмінках замінити словами «Урядовий уповноважений з підтримки та захисту державної мови». Я розумію, що це може здаватися просто певними філологічними речами, але, з моєї точки зору, саме формулювання «Урядовий уповноважений з підтримки та захисту державної мови» має більш конкретні обриси, ніж те, яке було запропоновано комітетом.

Прохання прокоментувати, власне кажучи, чому комітет прийняв саме таке рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Вадиме, за результатами розгляду даного питання комітет вирішив, що визначення «Урядовий уповноважений» понизить статус відповідної посадової особи порівняно з тим, як це закладено в редакції, запропонованій комітетом. Урядові уповноважені – це, по суті, представники уряду, які виконують певні доручення Кабінету Міністрів (ось як ви – постійний представник Кабінету Міністрів України у Верховній Раді України), діють у його інтересах. На сьогодні всі урядові уповноважені, як правило, працюють в Секретаріаті Кабінету Міністрів. Натомість ми надаємо уповноваженому більшої незалежності, у нього є своя відокремлена інфраструктура, яка підпорядковується лише уповноваженому. Тому називати його саме урядовим уповноваженим буде певною мірою некоректно через певну відмінність статусів між уповноваженим Кабміну і Уповноваженим із захисту державної мови.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Думаю, можна погодитися з комітетом. У нас є інститут уповноваженого, який працює без будь-яких додатків. Але, тим не менше,

я ставлю на голосування поправку 3, яку комітет відхилив. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 38.

Рішення не прийнято.

Поправка 4. Не наполягає.

Поправка 5 Гуляєва. Увімкніть мікрофон.

Кудлаєнко, так? Будь ласка, Кудлаєнко.

КУДЛАЄНКО С.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Поправка 5. Шановні колеги! Шановна українська громадо! Під час історичних подій, однією з яких, без сумніву, є і прийняття цього важливого законопроекту, часто-густо проявляються як патріотичні почуття, так і негативна активність російської п'ятої колони. Незважаючи на те, що деякі політичні сили намагаються затягти прийняття цього надзвичайно важливого законопроекту для української держави, його буде все-таки розглянуто і прийнято дуже скоро.

Верховна Рада цього скликання вже не раз підтверджувала свою безсумнівну спроможність приймати гарячі для нашої держави акти, забезпечивши їх інтересами держави та більшості громадян, які тут проживають.

Проте я хочу звернутися до автора цієї поправки, який пропонує вилучити з преамбули законопроекту посилання на Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року. Як можна взагалі викреслювати з тіла законопроекту один із основоположних державотворчих документів сучасної української держави? Якщо можна, прошу висловитися комітет.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, колеги.

Я нагадую, що це поправка народного депутата Гуляєва, її було відхилено комітетом. Народний депутат Кудлаєнко висловив свою позицію несприйняття цієї поправки і просить голову комітету висловити позицію щодо цієї поправки. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Кудлаєнко.

Я повністю з вами погоджуюся, комітет теж не знайшов причин, з яких посилення на Акт проголошення незалежності України слід виключити із проекту закону. Адже фактично Акт проголошення незалежності став юридичною підставою для відновлення державності України, а отже, згодом це дало можливість вести мову про офіційний і державний статус української мови в Конституції, він був закріплений Конституцією і розкривається цим законопроектом.

Очевидно, вся послідовність відновлення і української державності, і прав використання української мови закріплена в цій поправці. Тому комітет цю поправку відхилив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. На голосуванні не наполягають, бо поправку було відхилено.

Наступна поправка б народних депутатів Німченка і Шуфрича. Вони підготували багато поправок до законопроекту.

Будь ласка, Несторе Івановичу, вам мікрофон.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановні колеги, ми пропонуємо і будемо наполягати на тому, щоб цей абзац було виключено у зв'язку з тим, що в наступному абзаці вже є посилення на Конституцію, а Конституцію було прийнято, враховуючи, відповідно, і Декларацію про державний суверенітет України, і Акт проголошення незалежності України.

Ви знаєте, я проти подвійних стандартів, бо, коли ми вносили, точніше, коли ви вносили зміни до Конституції щодо ЄС і НАТО, то чомусь забули, що Декларація про державний суверенітет чітко відображає волевиявлення і бажання бути позаблоковою країною, а ви вписали НАТО. А щодо ЄС, то ми вже готові делегувати національний суверенітет, хоча це забороняється чинною Конституцією. Тому якщо вже один раз «забили» на Декларацію, то не треба над нею знущатися.

Прошу виключити цей абзац. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Роз'яснення голови комітету. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Несторе, скільки б разів ви чи ваші колеги, ваші політичні однодумці не пропонували виключити з якихось документів згадку про Акт проголошення незалежності України, Україна була і буде незалежною державою, а в незалежній державі завжди захищатиметься українська мова як державна, так, як це і вписано в цьому законопроекті. З таких підстав, так само як я і відповідав колезі Кудлаєнку, комітет не погодився з цією вашою поправкою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, я прошу визначатися щодо поправки 6 народного депутата Нестора Шуфрича.

«За» – 17.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 7.

Народний депутат Денисенко. Будь ласка.

ДЕНИСЕНКО В.І. Цією поправкою пропонувалося викласти абзац другий преамбули законопроекту в такій редакції: «виходячи з того, що українська мова є визначальним чинником і головною ознакою ідентичності української нації, яка історично сформувалась і багато століть безперервно проживає на власній етнічній території, та маючи на меті створення належних умов для забезпечення і захисту мовних прав і потреб українців». Як на мене, це формулювання точніше відображає, власне кажучи, загальну думку, ніж те, яке запропоновано в законопроекті до другого читання. Прошу прокоментувати, чому саме це формулювання було відкинуто.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Денисенко. Власне, як я вже казав, пояснюючи під час постатейного розгляду законопроекту, коментуючи преамбулу, у нас були різні думки в комітеті, і я вносив пропозицію певною мірою скоротити преамбулу. Проте коли ми обговорювали таке питання, то дійшли висновку, що в разі скорочення

преамбули можуть втрачатися посилення на важливі юридичні документи, в тому числі і міжнародні, чого якраз і хочуть дуже часто наші з вами опоненти. Тому ми вирішили відхилити поправку і залишити преамбулу в тій формі, в якій вона була в першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися, колеги, щодо поправки 7.

Будь ласка.

«За» – 41.

Поправка не приймається сесійним залом.

Наступна поправка 8 народного депутата Рибчинського. Будь ласка.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю., *заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»).* У зв'язку з тим, що у нас поправок більше 2 тисяч, я не наполягаю і знімаю всі наступні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, врахуємо це під час обговорення.

Поправка 9 народного депутата Шуфрича. Ви наполягаєте чи теж знімаєте всі ваші поправки? У нас демократія. Будь ласка, пане Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Щодо висловлювання головуючого стосовно процедури прийняття закону про мову, який був скасований Конституційним Судом. Хочу нагадати, що якраз тодішня опозиція не дала можливості розглядати законопроект у встановленому Регламентом порядку і його було прийнято в той спосіб, який був єдино можливий на той час. А зараз, зверніть увагу, ми надаємо можливість спокійно обговорити це питання.

Щодо Декларації про державний суверенітет України. Я з максимальною повагою ставлюся до цього акту. Я з максимальною повагою ставлюся і до акту Акту проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року. Але я проти того, щоб у цьому залі актами про

незалежність, про суверенітет і Конституцією України крутили, як циган сонцем: тут нам підходить, тут нам не підходить. Якщо ми поважаємо, то треба поважати ті, які виписані і які на сьогодні діють.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Наполягає Нестор Іванович на своїй поправці. Будь ласка, коментар голови комітету щодо поправки 9.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. По-перше, пан Нестор висловив свою політичну позицію щодо тих поправок, які ми вже обговорили, але не висловив своєї позиції щодо поправки 9, з приводу якої він хотів висловитися. То я скажу за пана Нестора, що поправкою пропонувалося додати російську мову і мови інших національних меншин. Комітет відхилив цю поправку з тих підстав, що поправкою пропонується включити російську мову і мови національних менших, але цей законопроект лише про державну мову і застосування інших мов ним не регулюється.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ми зараз будемо визначатися щодо поправки 9. А до президії звернувся віце-прем'єр-міністр В'ячеслав Кириленко, який також хоче надати коментар. У залі є заперечення. Регламентом не передбачено. Ми наприкінці надамо можливість віце-прем'єру підбити підсумки.

Прошу визначатися щодо поправки 9.

«За» – 26.

Поправку відхилено.

Враховуючи присутність віце-прем'єр-міністра на нашому обговоренні, перед перервою ми надамо можливість... Заперечують (*Шум у залі*).

Увімкніть мікрофон пана Кириленка. Будь ласка, 1 хвилина.

Прошу поважати членів уряду. Він не сидить і не ходить, а бере участь в обговоренні законопроекту.

КИРИЛЕНКО В.А., *віце-прем'єр-міністр України.* Дякую за надане слово. Я хочу сказати якраз про те, що цей законопроект розглядається парламентом цілком відповідно до Регламенту і процедури. Бо тут було згадано, як приймався закон уже далекого 2012 року.

Я був тоді членом Комітету з питань культури і духовності, і депутати внесли також понад 2 тисячі поправок. Так от, тоді правляча більшість взагалі не поставила на розгляд жодної поправки в другому читанні, а було проголосовано в другому читанні і в цілому. І вже через одну годину на площі біля Українського Дому був мовний майдан.

Тому цей парламент і ця більшість розглядає мовний законопроект як ключовий для країни цілком відповідно до Регламенту. А тим, хто все життя цей Регламент порушував і крутив ним як циган сонцем, треба зараз не робити ці зауваження, а підтримати українську мову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги! Ми дякуємо представникам уряду за те, що вони присутні під час розгляду законопроекту. Водночас я визнаю зауваження опозиції про те, що Регламент не передбачає коментування поправок представниками уряду. Тому це був певний виняток, тепер ми рухаємося за Регламентом – і розглядаємо поправки.

Перед перервою, якщо буде воля залу, надамо хвилину представникам уряду для пояснення позиції.

Наступна поправка 10.

Несторе Шуфрич, вам слово, прошу вас, ви автор цієї поправки.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Пані головуєча, висловлюю вам повагу особисто, але ви щойно сказали, що виступ віце-прем'єр-міністра є порушенням Регламенту, але самі надали йому слово, порушуючи Регламент. Звертаю на це вашу увагу.

Щодо поправки 10. Я вважаю, що відповідний абзац треба виключити, бо він суперечить статтям 10, 11 і 12 Конституції України, які забезпечують можливість використання, крім української, інших мов, у тому числі російської та мов національних меншин в усіх сферах діяльності. Тому ми вважаємо, що ця норма суперечить Конституції і просимо її виключити. Прошу поставити поправку на підтвердження.

А пану віце-прем'єр-міністру я радив би займатися Євробаченням. І якщо ми зараз є посміховиськом перед усім світом, то це, зокрема, і його робота. Нехай краще йде до себе і працює.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, прошу шановного пана Княжицького, коментар щодо поправки 10.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Шуфрич, цю поправку було відхилено з тих підстав, що рішенням Конституційного Суду щодо державної мови надано офіційне тлумачення статті 10 Конституції щодо державного статусу української мови. Зокрема, йдеться про те, що положення статті 10 Конституції, за якими державною мовою в Україні є українська мова, треба розуміти так, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України під час здійснення повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначаються законом. По суті, надане Конституційним Судом тлумачення стало одним з базисів, на якому розроблено цей законопроект, і тому про це треба було сказати у преамбулі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 10.

«За» – 22.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 11 народного депутата Чубарова. Будь ласка, вам слово.

ЧУБАРОВ Р.А., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую. Шановні колеги, у четвертому абзаці преамбули справедливо вказується, що Конституцією України визначається українська мова як єдина державна мова в Україні, і на державу покладаються всі зобов'язання щодо розвитку державної мови.

Я вважав би за доцільне збалансувати, і для того, щоб потім підготувати інші законопроекти щодо мовної сфери, доповнити після третього абзацу реченням такого змісту: «дотримуючись Конституції України, яка зобов'язує державу сприяти розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України». Я переконаний, що таке доповнення

збалансовує підходи держави до державної мови і показує ставлення держави до мов корінних народів і меншин.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу надати коментар щодо поправки 11 голову комітету народного депутата Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний пане Чубаров, цінуючи вашу послідовну проукраїнську позицію і вашу діяльність на захист порушених прав кримськотатарського народу, глибоко поважаючи вас, хочу пояснити, чому комітет відхилив цю поправку.

Річ у тім, що цією поправкою пропонується в преамбулі закону написати про мови корінних народів і національних меншин, але цей законопроект не врегульовує застосування інших мов, крім української. Відтак прийняття такої поправки призведе до невідповідності змісту і преамбули закону. Натомість у законопроекті вказано, що ми в шестимісячний термін маємо прийняти закон про мови корінних народів і національних меншин. І ми цей законопроект розробили таким, щоб жодним чином не порушувати і не обмежувати цих прав.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 11.

«За» – 54.

Поправку не підтримано.

Наступна поправка 12.

Будь ласка, Несторе Шуфрич, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановні колеги, ми вважаємо за необхідне, щоб у преамбулі були відображені відповідні положення Декларації прав національностей України, Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» з огляду на принципи про вільне використання мов у приватному і суспільному житті, які проголошені у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права Організації Об'єднаних Націй. Ми вважаємо, що у преамбулі обов'язково маємо посилатися на відповідні правові акти, що діють на території України, а не уникати їх.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу коментар щодо поправки 12.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Шуфрич, комітет твердо став на позиції, що жодним чином не імітуватиме боротьбу за права мов меншин і корінних народів, а буде щиро і чесно боротися за ці права, готуючи разом з урядом відповідний законопроект. Цю поправку, якою пропонується доповнити преамбулу посиланням на міжнародні акти, що регулюють права меншин, було відхилено, оскільки цей законопроект не стосується мов меншин, він регулює лише державну мову. А однією поправкою меншини не захистиш, до цієї справи треба підходити серйозно, і ми рішуче налаштовані захищати і боронити мови меншин.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо поправки 12.

«За» – 25.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 13 народного депутата Брензовича.

Будь ласка, ввімкніть мікрофон пана Брензовича.

БРЕНЗОВИЧ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую. Абзац четвертий преамбули пропонуємо вилучити. Цитата з підзаконного акту не може бути концептуальним імперативом закону, не може слугувати джерелом права для закону, тим паче провідним принципом, що зазвичай містяться в преамбулах. Даний абзац слід вилучити як зайву політичну декларацію, що безпідставно зміщує текст.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар пана Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Брензович, питання виключення цього абзацу з преамбули, де міститься посилання на указ Президента, справді, було предметом ретельного розгляду в нашому комітеті. Комітет дійшов висновку, що доцільно залишити цей абзац у тексті законопроекту. Такий висновок був підтриманий науковцями, з якими комітет консультувався, та представниками громадськості. Тут ідеться не так про указ Президента, як про концепцію державної мовної політики, згідно з якою повноцінне функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території держави

є гарантією збереження ідентичності української нації та зміцнення державної єдності України. Очевидно, члени комітету не можуть такого заперечувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо поправки 13.

«За» – 27.

Поправку не підтримано.

Наступна поправка 15.

Ірина Констанкевич. Прошу.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 23, Волинська область, політична партія «Українське об'єднання патріотів – УКРОП»). Нашою поправкою теж пропонувалося вилучити з преамбули абзац щодо Концепції державної мовної політики, яка затверджена Указом Президента України від 15 лютого 2010 року. Прошу поставити її на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Коментар голови комітету. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пані Ірино, як я вже казав, ми довго дебатували про це в комітеті. Науковці нас переконували, що мова йде не так про власне указ, як про указ, який затверджує концепцію, тобто ми посилаємося на концепцію, але немає іншої юридичної форми, окрім указу про її затвердження. Через те, оскільки там були справді надзвичайно важливі слова для забезпечення статусу української мови, для розвитку української держави, української нації, ми вирішили залишити цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, віце-прем'єр-міністр наполягає на тому, що в Регламенті Верховної Ради України немає заборони... *(Шум у залі)*. Шановні колеги, я озвучила вам позицію. Я дуже добре всіх чую. Шановний пане віце-прем'єр-міністре, є заперечення зали. Я як головуюча... *(Шум у залі)*.

Не кричіть. Немає заперечень залу. Розділився «Опозиційний блок»: Нестор Шуфрич вимагає, щоб віце-прем'єр-міністр Кириленко

сказав, а пан Папієв заперечує. Гаразд, я буду арбітром «Опозиційного блоку».

Будь ласка, 1 хвилина надається пану віце-прем'єр-міністру. Ввімкніть мікрофон.

Пане Несторе, я підтримала вашу позицію. Вибачте, пане Папієв.

КИРИЛЕНКО В.А. Шановна пані Перший заступник Голови Верховної Ради, я дуже вдячний вам за надане слово. Я розумію, що довкола мого прізвища завжди нездоровий ажіотаж з боку однієї опозиційної фракції, але це тільки додаткове визнання моїх заслуг.

Я хочу сказати, що абзац п'ятий преамбули важливий не тому, що тут згадка про концепцію, яка затверджена указом Президента від 15 лютого 2010 року. А особливо я хочу звернути увагу людей, які справді хочуть підтримки української мови, що у випадку підтримки цього п'ятого абзацу, у нас буде записано, що ми долаємо спричинені багатовіковою асиміляційною політикою колонізаторів та окупантів деформацію національного мовно-культурного і мовно-інформаційного простору, і далі за текстом. Тобто ми прописуємо в законопроекті ключову причину, з якої парламент повинен зараз прийняти цей проект закону і захистити українську мову як державну. І це посилення тут є політично вкрай важливим з огляду на подальшу структуру законопроекту.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за висловлену позицію уряду. Уряд працював разом з профільним комітетом над цим законопроектом (*Шум у залі*). Не підганяйте головуючу, у нас є час на обговорення законопроекту. І ми не будемо порушувати Регламент.

Будь ласка, прошу визначатися щодо поправки 15. Не поспішайте, ми все встигнемо – фахово обговорити законопроект і прийняти рішення.

Шановний пане Папієв, вас згадували виключно в позитивному контексті, тому, на жаль, репліка в такому разі не надається.

«За» – 24.

Поправку пані Констанкевич відхилено.

Наступна поправка 16.

Рибчинський скасував усі свої поправки, і на вимогу поквাপитися, щоб проголосувати якнайшвидше цей законопроект, ми рухаємося далі.

Поправка 16. Нестор Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. По-перше, я обурений тим, що Кириленку не дали можливість домовитися. А то він знову буде опозицію тут звинувачувати у всьому.

По-друге, я вважаю, що це дуже принизливо – згадувати в законі акт, який за рівнем значення і впливу є слабшим, ніж закони України. У даному разі я маю на увазі указ не тому, що його Президент Порошенко підписав, а в принципі. Має бути повага до інституту Верховної Ради і законотворчості. Одна справа, коли ми згадуємо міжнародні акти, коли ми згадуємо Декларацію про державний суверенітет України, Акт проголошення незалежності України, а інша справа, коли ми хочемо вилізати і хочемо згадувати укази Президента напередодні президентських виборів. Треба мати гідність.

Я вважаю, що по суті і за формою цей абзац має бути виключений, якщо ми поважаємо себе як народні депутати і в цілому як Верховна Рада України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Коментар голови комітету щодо поправки 16. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Несторе, хочу вам нагадати, що це указ Президента Ющенка, а не указ Президента Порошенка, і навіть не указ Президента Януковича, який побоявся його скасовувати. І принагідно хочу сказати, що ми, на жаль чи на щастя, не маємо іншої концепції мовної політики, ніж та, що була затверджена цим указом, що насправді є важливим документом, над яким на той час працювали і політики, і науковці, який, як я вже казав, встановлює засадничі правила ролі української мови в українській державі, в українському суспільстві. Тому комітет відхилив цю вашу поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за пояснення.

Шановні колеги, прошу визначитися щодо поправки 16, на якій наполягає наш колега пан Шуфрич.

«За» – 19.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 17 народного депутата Денисенка. Прошу.

ДЕНИСЕНКО В.І. Шановний Миколо Леонідовичу, шановні колеги, власне кажучи, я пропонував своєю поправкою наступний абзац вилучити із преамбули, але комітет прийняв дещо інше рішення. Чи правильно я розумію, що таке рішення було прийнято для того, щоб дещо скоротити преамбулу, чи була якась інша логіка в тому, що було прийнято відповідне рішення?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу відповісти на запитання шановного колеги пана Денисенка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Денисенко, я ціную вашу законотворчість і ваші ініціативи. Я сам спочатку досить критично ставився до того, що, згадуючи указ Президента, ми нібито понижуємо рівень закону. Але оскільки, як я вже казав, у нас немає інших згадок про Концепцію державної мовної політики, а на тому, щоб послатися на неї, наполягали і політики, і народні депутати, і науковці, які працювали над цим законопроектом, було вибрано таку форму.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначитися щодо поправки 17.

«За» – 28.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 18 пані Ірини Констанкевич. Прошу.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановний пане Миколо, поправка 18 стосувалася норми, якою передбачається ввести в законодавче поле розрізнення між українською нацією і українською політичною нацією. Це небезпечний елемент і концепт гібридної війни, який дає можливість трактувати українську політичну націю як певний аналог

багатонаціонального радянського народу. Ми вважаємо, що насправді є одна українська нація, вона єдина, незалежно від політичних чи інших складових.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, пані Ірино. Як я вже казав, я висловлюю не власну позицію, а позицію комітету. Комітет відхилив цю вашу поправку, оскільки в разі, як ви пропонуєте, об'єднання абзаців преамбули випадають важливі положення, зокрема щодо прагнення української держави до посилення державотворчих і консолідуючих функцій української мови. А для нас дуже важливо повсякчас підкреслювати, що українська мова повинна об'єднувати країну і суспільство. Керуючись саме такою логікою, ми готували цей законопроект. Тому комітет відхилив вашу поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 18.

«За» – 24.

Поправку не підтримано.

Наступна поправка 19 так само Нестора Шуфрича. Прошу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановні колеги, хочу звернути вашу увагу на цю поправку, щоб не було ніяких спекуляцій. Вона відображає наше ставлення до української мови як державної. Ми просимо відповідний абзац викласти в такій редакції: «надаючи важливого значення зміцненню статусу державної – української мови як одного з найважливіших чинників національної самобутності Українського народу, гарантії його національно-державної суверенності».

Цією поправкою я хочу закрити всі спекуляції щодо нашого ставлення до української мови. Я цілком погоджуюся з тим, що на сьогодні більше як 80 відсотків українців визнають українську мову як державну. І це добре. Але ми маємо стимулювати розвиток української мови, а не примушувати до її використання, водночас, вступаючи в конфлікт з нашими громадянами інших національностей...

ГОЛОВУЮЧА. Завершуйте, будь ласка, 30 секунд.

ШУФРИЧ Н.І. Чесно кажучи, якби ми висловлювали повагу до всіх наших громадян, то спочатку прийняли б закон про мови національних меншин відповідно до статті 10 Конституції, а потім вже боролися за відповідне ставлення до української мови. На сьогодні цей законопроект конфліктний і такий, що розколює суспільство.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. До мене звертаються колеги і кажуть, що якщо ми будемо повільно рухатися, ми ризикуємо не прийняти закон.

Шановні колеги, ми приймемо закон, це наша відповідальність. І ніхто – ні наша совість, ні ми самі – не дозволять нам цього не зробити. Але обговорення роз'яснює людям суть законопроекту, дає можливість спростувати неправдиву інформацію чи власний погляд, який подає, наприклад, колега Шуфрич. Його поправку було відхилено, бо ми не можемо змінювати абзац шостий преамбули. У ньому йдеться про зв'язок між українською мовою і українським народом, українською громадянською нацією. Цей зв'язок є важливим з огляду на наявність великої кількості провокацій і фейків, у яких говориться про неіснування ані української мови, ані української нації, начебто є лише діалекти чи якісь частини російського народу чи «русского мира». Саме з цієї точки зору абзац шостий є важливим. Тому комітет відхилив поправку колег Німченка і Шуфрича.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 19.

«За» – 13.

Колеги, я хочу звернути увагу, що президія не сприймає зауважень, що ми маємо рухатися швидше. Ми будемо рухатися, як того вимагає Регламент. Я не уявляю собі, який може бути шквал негативу, якщо, наприклад, ми не надамо слова опозиції, щоб представити бодай одну свою поправку. А вони підготували їх кілька сотень. Так що, ви

пропонуєте зараз просто перервати розгляд у другому читанні і голосувати? Очевидно, що ми будемо рухатися, розглядаючи поправки.

Поправка 20 народного депутата Денисенка. Будь ласка.

ДЕНИСЕНКО В.І. Шановні колеги, власне кажучи, ця поправка, з моєї точки зору, була більше редакційною. Нею пропонувалося об'єднати абзаци шостий та восьмий преамбули в редакції, прийнятій у першому читанні, та розмістити їх одразу після слів «Верховна Рада України», зробивши по суті другим абзацом преамбули. Як на мене, мою поправку можна було б врахувати, але хочу почути позицію комітету, чому було прийнято рішення її відхилити?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Коментар комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Відповім коротко. Якщо знову будуть закиди, чому ми спочатку не прийняли законопроект про захист мов національних меншин, над яким ми працюємо, то хочу сказати, що колезі ніхто не заважав внести цей законопроект раніше – протягом усієї каденції. Ми якраз над ним працюємо. Добре, щоб і ті люди, які на словах захищають мови меншин, теж працювали над проектами законів, що спрямовані на захист цих мов.

Вашою поправкою, пане Вадиме, пропонується вилучити із законопроекту абзац другий і четвертий преамбули. Але з огляду на особливий статус цього законопроекту, адже йдеться про так званий конституційний закон, тобто, безпосередньо передбачений Конституцією (таких законів у нас небагато), преамбула має містити всі базові принципи, на яких він ґрунтується. Вилучення певних положень, з нашої точки зору, могло б зашкодити закону, його сприйняттю в Україні та за кордоном. Тому комітет відхилив цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую вам за роз'яснення.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 20.

«За» – 28.

Поправку не підтримано.

Наступна поправка 21. Несторе Шуфріч, будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Я прошу доповідача бути коректним у звинуваченнях своїх колег. А саме. Безумовно, після того, як Конституційний Суд прийняв доволі абсурдне рішення, але яке, на жаль, ми мусили прийняти як громадяни України, які виконують рішення судів, ми негайно внесли новий проект закону, але його неможливо було зареєструвати, бо вже були внесені інші законопроекти на цю тему. Ви знаєте, що альтернативні законопроекти можна вносити тільки в обмежений період часу. Така спроба була. Ваша позиція ще раз підкреслює, що, маючи законопроекти, які на сьогодні врегулювали б використання всіх мов в Україні, ви просовуєте саме цей законопроект і розколюєте суспільство.

Враховуючи цю обставину, я наполягаю на тому, щоб викласти відповідний абзац у такій редакції...

ГОЛОВУЮЧА. Завершуйте, будь ласка, 30 секунд.

ШУФРИЧ Н.І. Ви можете почитати мою поправку, щоб не втрачати часу. Я прошу поставити її на голосування в тій редакції, як вона виписана. Вона стосується захисту мов, якими користуються нині громадяни, окрім української.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.
Коментар голови комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего, ми вже обговорювали цю тему. Я вас жодним чином ні в чому не звинувачував, лише закликав до активнішої роботи із захисту мов національних меншин не лише декларативно, а й насправді. Я закликав би вас ще більше захищати і вашу рідну українську мову, якою ви чудово володієте, але, на жаль, не завжди допомагаєте нам утвердити її в українському суспільстві, щоб захистити Україну і від російського тиску, і від російської агресії. Через те комітет рекомендував цю поправку відхилити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Друзі, я прошу визначитися щодо поправки, яку ми зараз обговорюємо. Нагадаю: це поправка 21 Нестора Шуфрича,

який спільно з колегами підготував рекордну кількість поправок до цього законопроекту. Будь ласка.

«За» – 10.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 22 Ірини Констанкевич. Будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я не наполягаю.

ГОЛОВУЮЧА. Не наполягаєте. Дякую.

Наступна поправка 23 народного депутата Сергія Євтушка. Прошу.

ЄВТУШОК С.М., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). «Батьківщина». Без сумніву, мова – це такий самий символ, як Герб, Прапор, Конституція України. Нам треба мати і власну мову. З огляду на це ми подивилися, як було в інших країнах, до прикладу, в Польщі, Чехії, Словаччині, що італійці запропонували. Тому я вніс поправочку до преамбули, де з'являється поняття «національне відродження». Прошу до преамбули додати речення: «беручи до уваги досвід народів, які стали на шлях свого національного відродження».

Я прошу прокоментувати, пане голово комітету. Адже ми повинні створити справжній механізм, який дасть можливість опанувати українську мову, і водночас не обмежуватиме права інших людей, які хочуть спілкуватися в побуті іншими мовами.

Дайте відповідь, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету дати відповідь на запитання шановного колеги Євтушка. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Євтушок, за вашу працю. Ми обговорювали це питання в комітеті. Поправку було відхилено, оскільки згадування у преамбулі досвіду народів на шляху національного відродження виходить за межі регулювання цього законопроекту. Ми не можемо регулювати досвід інших народів, тим паче, що цей досвід деколи потрібно враховувати, а деколи, навпаки, від нього

відмовлятися, бо він не завжди був позитивним, як ми знаємо з нашої історії. Хоча, розуміючи вашу позитивну позицію і налаштування щодо цього законопроекту, я вам обіцяю, що під час роботи над наступними законопроектами, у тому числі над законопроектом щодо національних меншин, ми будемо з вами співпрацювати, обговорювати, яким чином це сформулювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначитися щодо поправки 23 народного депутата Євтушка.

«За» – 29.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 24. Пані Констанкевич наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Поправкою 24, пане Миколо, ми хотіли наголосити на тому, що до нищення української ідентичності через витіснення та маргіналізацію української мови доклала значних зусиль Російська Федерація, яка здійснює проти нас агресію. Ми не можемо говорити, що наразі українська і російська мови вільно конкурують. Насправді, формально приватні, але фактично підконтрольні московському Кремлю структури цілеспрямовано та постійно витрачають значні ресурси, щоб просувати в інформаційному просторі російську мову та витіснити з інформаційного простору українську. Телеканали, такі як *NewsOne*, «Інтер», через посередників є власністю Путіна і наочним прикладом того, що українська у ЗМІ, зокрема на телебаченні, в Інтернеті, не є рівноправною, рівноцінною. Прошу прокоментувати.

ГОЛОВУЮЧА. Коментар голови комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. З цього питання я підтримую вашу громадянську і політичну позицію, поділяю її. Справді, історія руйнування української ідентичності під впливом Російської імперії, Радянського Союзу є важливою для нас, особливо в часи, коли Україна мусить знову відстоювати своє право на існування і боротися проти Росії. Проте законопроект стосується лише статусу державної мови.

Це має бути закон на десятиліття, зокрема, на часи, коли збройна агресія Російської Федерації проти України припиниться, і ми переможемо в цій українсько-російській війні.

Тому комітет вирішив не доповнювати преамбулу факторами, які для нас носять тимчасовий характер, які є актуальними нині, але коли ми приймемо закон, переконані, втратять актуальність через кілька років. Адже ні в кого, впевнений, немає сумнівів, що ми агресора переможемо остаточно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу колег визначитися щодо поправки 24.

«За» – 59.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 25 так само пані Констанкевич. Ви наполягаєте?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Ні, не наполягаю.

ГОЛОВУЮЧА. Не наполягаєте.

Поправка 26. Народний депутат Денисенко, вам слово. Пане Денисенко, поправка 26, наполягаєте? Будь ласка, ввімкніть мікрофон.

ДЕНИСЕНКО В.І. Власне кажучи, цією поправкою пропонувалося доповнити преамбулу проекту закону абзацом такого змісту: «беручи до уваги, що протягом майже 300 років Російська імперія та її спадкоємець Радянський Союз різними способами намагалися принизити та знищити українську мову, щоб зруйнувати таким чином власну ідентичність та єдність української нації, що призвело до штучної русифікації України та протиправного витіснення української мови з багатьох сфер суспільного життя».

Власне кажучи, я просто хочу всім нагадати, як у 1918 році один із командирів Червоної армії Антонов-Овсієнко навчав червоноармійців. Я процитую мовою оригіналу: «Против вас стоит тридцатимиллионный народ, имена которых невозможно выговорить, внешность которых такова, что надо убивать без всякого милосердия и пощады. Это звери, с ними нельзя общаться, как с порядочными людьми.

У нас кровь лучше, сердце тверже, нервы крепче. Мы должны выжать все невозможное с Украины, чтобы усилить военный потенциал России». Власне кажучи, те ж саме відбувається і зараз, на жаль, на сході і в Криму.

Тому, з моєї точки зору, цю поправку...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 30 секунд, завершуйте.

ДЕНИСЕНКО В.І. Я вважаю, що цю поправку треба було б обов'язково внести в цей законопроект, і буду наполягати на тому, щоб її проголосувати.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар пана Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.І. Дякую, пане Вадиме. Звичайно, я погоджуюся з вами, так само, як і з поправкою, на якій не наполягала пані Констанкевич, що також цього стосувалася. Обговорюючи ці поправки, ми для себе, на жаль, констатували, що не можемо цим законопроектом регулювати історію Російської імперії. Відрегулювали б із задоволенням, але виходили лише з наших можливостей у комітеті, тому цю поправку відхилили.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 26.

«За» – 42.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 27 народного депутата Денисенка. Будь ласка.

ДЕНИСЕНКО В.І. Власне кажучи, цією поправкою пропонується доповнити преамбулу закону абзацом такого змісту: «беручи до уваги, що Російська Федерація, продовжуючи політику колишньої Російської імперії та Радянського Союзу, здійснює проти України як військову, так і інформаційну та культурну агресію, спрямовану на руйнування української національно-культурної ідентичності».

Я наполягаю на тому, щоб цю поправку було проголосовано. Зважаючи на нинішню ситуацію, на агресію Росії, на те, що на сході триває війна з Російською Федерацією, вважаючи, що ця поправка варта того, щоб ми її підтримали.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу коментар щодо поправки 27.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, пане Вадиме. Хочу вам сказати, колеги: якщо ви візьмете закони про мови інших країн (нам пропонувалося враховувати їх досвід, який десь є позитивним, десь є негативним), то побачите, що деякі з них вміщуються взагалі на одній сторінці, а деякі – на папірці. У нас вийшов надзвичайно об’ємний документ.

Очевидно, ті речі, про які ви кажете, кожен патріот, людина демократичних, проукраїнських, патріотичних поглядів поділяє і не може з вами не погодитися. Але ми не можемо в законопроекті виписати всі ті норми, що відображали б, наприклад, боротьбу українського народу з колонізаторами, з Російською імперією, бо закон перетвориться на підручник. Поправку не було підтримано не тому, що ми не погоджуємося з вами по суті. По суті, ми вас, очевидно, підтримуємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо поправки 27.

«За» – 53.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 28 так само народного депутата Денисенка.

ДЕНИСЕНКО В.І. Шановні колеги, цією поправкою пропонувалося доповнити преамбулу закону абзацом такого змісту: «зважаючи на те, що сучасні процеси глобалізації змушують нації всього світу до вжиття законодавчих заходів для збереження і захисту своїх національних мов як найважливішої частини їхньої культурної самобутності від нівеляційного тиску».

Річ у тім, що ми всі добре знаємо, як захищають свою мову на державному рівні Франція, Польща, Німеччина і практично всі країни

Європейського Союзу. З цієї точки зору і пропонувалося внести саме таку поправку. Я прошу прокоментувати, чому її було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую.

Прошу роз'яснення щодо поправки 28.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправку 28 було відхилено з тієї ж причини, що й поправку 27. Ми говорили, що не можемо регулювати законами історію Російської імперії, так само не можемо законами регулювати процеси глобалізації. Процес глобалізації не є сферою регулювання цього законопроекту, тому поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначитися щодо поправки 28.

«За» – 33.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 29 народного депутата Брензовича. Будь ласка.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Пропоную вилучити абзац восьмий преамбули, адже в даному разі загромодження законопроекту відбувається навіть не текстом підзаконного акта, а вирваними з контексту аналітичного документа Венеціанської комісії, підготовленого до іншого законопроекту в 2011 році, двома цитатами із двох частин документа.

Принадібно хочу зауважити, що, незважаючи на наполегливі рекомендації європейських інститутів, Голова Верховної Ради так і не надіслав цей законопроект до Венеціанської комісії. Напевно, невтішні для України висновки щодо законопроекту надасть цей орган після його прийняття.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, роз'яснення голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Насамперед, хочу сказати, що посилання в тексті преамбули на висновок Венеціанської комісії пов'язаний з тим, що саме там містяться рекомендації Верховній Раді України прийняти закон про державну мову, яким запровадити механізм,

увага, цитую: «верховенства української мови як єдиної державної мови та вжити додаткових заходів для зміцнення її ролі в українському суспільстві». З огляду на це, висновок Венеціанської комісії є важливим міжнародним документом, посилання на який у преамбулі закону знімає всі можливі спекуляції довкола його прийняття.

У «Прикінцевих та перехідних положеннях» закону, якщо ми його приймемо, виконуватиметься й інша рекомендація Венеціанської комісії: щодо відтермінування вступу в дію статті 7 Закону «Про освіту», про що ви знаєте. Тому цей законопроект є абсолютно європейським, його обговорено з багатьма міжнародними представництвами, посольствами, і сприйнято міжнародною спільнотою, оскільки він ставить українську націю, український народ в один ряд з братніми європейськими народами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо цієї поправки, колеги. «За» – 20.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 30 народного депутата Романовського.

Наступна поправка 36 народного депутата Шуфрича.

Прошу вас, пане Несторе.

ШУФРИЧ Н.І. Прошу поставити враховані поправки на голосування для її підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, хвилинку. Я назвала поправку 30 Романовського. Немає автора.

Будь ласка, ввімкніть мікрофон пана Папієва. Я не чую, на чому ви наполягаєте.

ПАПІЄВ М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановна Ірино Володиричівно! Шановні колеги! У нас є поправка 34, яку враховано редакційно. Я хочу поставити її на голосування для підтвердження.

А перед тим хочу наголосити, і це буде запитанням до доповідача. Ініціаторами цього законопроекту, як і альтернативних, були народні депутати України. Кабінет Міністрів не спромігся взагалі заявити свою позицію, бо свою позицію Кабінет Міністрів має заявляти законопроектом, внесеним на розгляд Верховної Ради України. Тобто він не спромігся взагалі стати на якійсь позиції з цього питання, а зараз хоче заскочити в цей потяг, який відходить, і показати, як їх турбує проблема державної мови в Україні.

Тому, надаючи слово представнику Кабінету Міністрів України, прошу не порушувати Регламент. Поправку прошу поставити на голосування для підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Ви наполягаєте на голосуванні поправки. Її автор – пан Рибчинський, його немає в залі.

Я надаю слово голові комітету, потім – представнику уряду, бо ви згадували його в негативному контексті.

Будь ласка, пане Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Насамперед я хочу ще раз наголосити на тому, що ініціаторами підготовки цього законопроекту спочатку були громадські організації та Міністерство культури України. Уряд зібрав робочу групу, до якої увійшли представники громадськості, народні депутати України, зокрема, присутні тут пані Ірина Подоляк, пані Сироїд, пан Лесюк і багато інших народних депутатів. Після цього вже народні депутати внесли законопроект, розроблений урядом, а потім почався процес у Верховній Раді, коли було внесено кілька законопроектів, між іншим, не альтернативних. Так що процес був такий.

Щодо вашої поправки. Редакційно врахована вона лише в частині вилучення номеру висновку Венеційської комісії. Поставимо ми поправку на голосування для підтвердження чи не поставимо – це не змінить суті законопроекту.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Пан Папієв ще і ще раз спрямовує свій меседж і запитання, чому цей законопроект неурядовий. Будь ласка, коментар уряду, 1 хвилина.

Шановний пане Папієв, ви ставите запитання, це ж не я ставлю запитання. Будь ласка... *(Шум у залі)*. Шановний колего, я приймаю зараз рішення.

Будь ласка, 1 хвилина – коментар віце-прем'єр-міністра, потім розглядаємо поправки народних депутатів. Будь ласка.

КИРИЛЕНКО В.А. Шановні народні депутати, дуже цікаво бачити, як ллють ці крокодилячі сльози люди, які все своє політичне життя виступають проти будь-якого закону про українську мову, якщо він тільки не захищає російську мову.

Тому для тих, хто насправді цікавиться питанням захисту української мови, доповідаю. У березні цього року рішенням уряду було створено робочу групу з питань підтримки застосування української мови як державної. Уряд за участі представників усіх зацікавлених міністерств розглянув чотири законопроекти і спільно з громадськістю ухвалив рішення підтримати законопроект № 5670-д, оскільки позиція Кабінету Міністрів повністю збігалася з напрямом цього законопроекту, про що до парламенту надіслано офіційні листи Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки, Міністерства культури і до першого, і до другого читання. Ось цей законопроект № 5670-д, який офіційно підтримується Кабінетом Міністрів України.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Колеги, є вимога народного депутата Папієва поставити на голосування для підтвердження поправку 34. Прошу визначитися. Колеги, наголошую, що комітет і уряд просять підтримати цю поправку. Прошу визначитися.

Дякую за роз'яснення комітету і уряду, що законопроект, який ми розглядаємо, розроблено у співпраці з громадськими організаціями.

«За» – 50 *(Шум у залі)*.

Ви увесь час перекрикуєте президію, ви ж інтелігентні люди у вашому секторі. Я просто дивуюся.

Пане Папієв, поправку відхилено.

Дякую за роз'яснення комітету і уряду, що цей законопроект спільно розробляли громадські організації, активісти, уряд і парламент.

Прошу ввімкнути мікрофон народного депутата Кривенка, який давно наполягає, щоб йому надали слово. Прошу. Назвіть номер поправки.

КРИВЕНКО В.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Поправка 35.

ГОЛОВУЮЧА. Яка?

КРИВЕНКО В.М. Поправка 35 пані Констанкевич. Якраз вона по-порядку. Шановна головуюча, подивіться: до законопроекту внесено 2082 поправки. Щонайменше половина з них – від «Опозиційного блоку», а це по 1 хвилині на виступи, поки ви надасте слово для відповіді пану Княжицькому, втрачається ще секунд 20, і 1 хвилина – на відповідь Княжицького. Це 2333 хвилини, майже 40 годин. У нас робочих годин протягом двох пленарних тижнів залишилося менше 30. Менше 30! Я сказав лише про поправки «Опозиційного блоку». Тому закликаю всіх народних депутатів... Я не вніс понад 50 поправок, коли побачив технологію, за якою БПП і «Батьківщина» збираються зірвати прийняття законопроекту. Ми дві години не працювали до обіду. Я підтримую створення комісії, але закликаю колег зняти свої поправки і не витратити по 3 секунди на виступи, бо ми не встигнемо прийняти закон. А після виборів Президента ми його не приймемо, і ви це також знаєте. Це моя позиція.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Шановні колеги, українська мова варта того, щоб ми присвятили їй 40 годин нашого часу. У нас час на українську мову є завжди. Завжди! Ми приймемо цей проект закону. Після виборів Президента України, які відбудуться демократично, життя в Україні не закінчується, а лише починається. Зараз немає потреби обговорювати поправку 35, щодо якої просив слова пан Кривенко, бо він хотів лише закликати нас працювати швидше.

Наступна поправка 36 народного депутата Нестора Шуфрича. Потім я надам слово Оксані Білозір.

Будь ласка, Несторе Івановичу, вам слово щодо поправки 36.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. При всій повазі до Венеціанської комісії, до цієї інституції, я вважаю, що будь-яке посилання на її рекомендації, мабуть, коректно було б відобразити в пояснювальній записці, а не в тексті законопроекту, щоб не перевантажувати його. Це перша наша позиція.

Друга. Давайте будемо говорити відверто, що навіть у цих висновках Венеціанської комісії окремі тези фактично вибрані із загального контексту. Тому я вважаю, що цей абзац треба виключити. У наступних наших поправках ви ще раз побачите наше ставлення до української мови, але ми – за чистоту прийняття цього документа і за те, щоб він об'єднував суспільство, а не викликав сумніви і не розколював його.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Коментар комітету щодо поправки 36. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.І. Комітет відхилив цю поправку з підстав, зазначених у поправці 24. На думку комітету, ми не можемо виключати з преамбули абзац про висновок Венеціанської комісії. Посилання в тексті преамбули на цей висновок пов'язане з тим, що саме в ньому містяться рекомендації Верховній Раді України прийняти закон про державну мову, яким запровадити механізми верховенства української мови як єдиної державної, вжити додаткових заходів для зміцнення її ролі в українському суспільстві. З огляду на це висновок Венеціанської комісії є важливим міжнародним документом, посилання на який у преамбулі закону знімає всі можливі спекуляції довкола його прийняття.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки Нестора Шуфрича. Принагідно дякуємо опозиції, яка взяла активну участь у доопрацюванні законопроекту до другого читання. Ми це цінуємо. Прошу визначатися.

«За» – 18.

Поправку не підтримано.

Слово надається Оксані Білозір, яка була одним із найактивніших учасників і членів комісії з доопрацювання законопроекту до другого читання. Будь ласка.

БІЛОЗІР О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую, пані Ірино. Я всіх вітаю. Я просто безмежно щаслива, що ми нарешті розглядаємо цей законопроект. Зрозуміло, що ми повинні його детально обговорити, бо буде дуже багато спекуляцій після того, як ми його приймемо. Щоб запобігти спекуляціям, щоб потім ніхто не маніпулював рекомендаціями Венеціанської комісії, звинувачуючи у їх невиконанні, хоч я і підтримую комітет, який відхилив поправку 30, прошу все-таки її прокоментувати. Поправкою 30 пропонується абзац дев'ятий преамбули після слів «(CDL-AD (2011), пара 047)» доповнити словами «та рекомендації щодо захисту інших мов меншин (Розділ С) та Захист індивідуальної свободи користування мовою за вибором (Розділ D)».

Деталізуйте, будь ласка, чому поправку відхилено, щоб потім нам ніхто не казав, що ми знехтували рекомендаціями Венеціанської комісії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за питання.

Коментар голови комітету щодо поправки 30. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Поправка 30 фактично повністю дублює поправку 29 колеги Брензовича, з яким ми спілкувалися, дебатували в цьому залі. Відповідаючи колезі Брензовичу, я пояснив і щойно теж пояснював, чому нам важливо: бо у всіх цих поправках пропонувалося виключити ту рекомендацію Венеціанської комісії, у якій ідеться про верховенство української мови як єдиної державної та рекомендується вжити додаткових заходів для зміцнення її ролі в українському суспільстві.

Адже в нас дуже часто кажуть, що Венеціанська комісія проти української мови, що Венеціанська комісія рекомендує нам відхилити цей законопроект. Так от, цей законопроект якраз прийнято на виконання рекомендацій Венеціанської комісії, яка розуміє, що кожна

країна, її ідентичність, культура, базуються на сильній національній мові. Це ми і стверджуємо цим законопроектом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Проте пані Оксана Білозір наполягає, щоб ми визначилися щодо поправки 30.

Колеги, прошу голосувати. Нагадую: комітет її відхилив.

Ні, поправку 30 ми не голосували. Я рахую дуже уважно, пані Ірино. Ми розглядали поправку 36, але пані Оксана Білозір повернулася до поправки 30.

«За» – 24.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 37 народного депутата Денисенка. Будь ласка.

ДЕНИСЕНКО В.І. Насамперед я хочу подякувати комітету за те, що цю поправку було враховано редакційно, але, з іншого боку, хочу сказати всім колегам, які стверджують, що нам треба прискоритися і буквально за кілька годин прийняти законопроект. Не можна приймати закон про мову за дві – три години. Не можна його приймати і за один день. Давайте згадаємо, що насправді той недолугий, жахливий закон, який було прийнято за часів Януковича, вдалося скасувати насамперед тому, що його було прийнято з порушенням Регламенту. Там було неймовірно багато чого поганого, але ми змогли скасувати його тільки тому, що його було прийнято не за Регламентом.

Закликаю дотримуватися Регламенту і давайте розглянемо всі поправки для того, щоб потім ні в кого не виникло жодного сумніву щодо того, що закон було прийнято законно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу прокоментувати поправку 37.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.І. Дякую.

Поправка 37 стосувалася номеру відповідної рекомендації Венеціанської комісії, яку в одній частині було виключено (цю поправку не було підтверджено нашим голосуванням), в іншій – було включено. По суті, це технічна поправка, але я дякую за виступ колезі Денисенку. Дійсно, дуже багато поправок було до преамбули.

Хочу відповісти тим, хто каже, що ми ризикуємо не прийняти закон. Колеги, ми розглядаємо законопроект. Я стою тут, на трибуні, ви тут всі сидите. Ну, невже ми можемо припинити розгляд законопроекту, не проголосувавши за нього?! Це буде поразкою кожного з нас, кожної фракції, загалом України. Так, зараз, можливо, я відповідаю чи тлумачу деякі зауваження довше, ніж це потрібно було б. Якщо ми не будемо встигати чи буде затягуватися цей процес, я стоятиму тут мовчки, ми не будемо брати слова. Але ми не вийдемо з цього залу без успішного голосування за цей законопроект цього чи наступного тижня.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 37. Колеги... (*Шум у залі*).

Шановний колего Несторе Івановичу, зараз ми голосуємо поправку 37, а потім вам буде надано слово щодо вашої наступної поправки. Ви зауважите. Це поправка 37, ви не можете стосовно неї зауважити (*Шум у залі*). Добре, ми зараз вже голосуємо поправку 37. Будь ласка, визначайтеся. Слідкуйте, будь ласка, Несторе Івановичу.

«За» – 42.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 38 народного депутата Шуфрича.

ШУФРИЧ Н.І. Хочу звернути увагу всіх, хто слідкує за розглядом цього законопроекту, на те, як ми ставимося до рекомендацій Венеціанської комісії. Те, що авторам підходить, те враховують, цитують і навіть вписують у законопроект, а те, що не підходить – вилучають. А рекомендація одна й та сама.

Щодо поправки 38. Ми просимо назву статті 1 викласти в такій редакції: «Державна мова в Україні». Така назва статті кореспондується з Конституцією України.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету прокоментувати. Водночас зазначу, шановний пане Несторе Івановичу, що на вимогу вашої колеги ми озвучили поправку 30. Був коментар голови комітету щодо того, як рекомендації Венеціанської комісії відображаються в тілі законопроекту.

Будь ласка, коментар щодо поправки 38.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Насамперед наголошую, що ми пройшли преамбулу і почали розглядати розділ I «Загальні засади», щодо якого найбільше спекуляцій довкола нібито введення 10 кроків кримінальної відповідальності за спробу запровадити багатомовність. Натомість законопроектом пропонується заборонити запровадження багатомовності, як це намагалися робити в певних регіонах. Зміни до Кримінального кодексу в цій частині не вносяться.

Одразу хочу відкинути всі спекуляції та сказати, що поправку колег Шуфрича і Німченка було відхилено, оскільки українська мова є єдиною державною мовою в Україні, це норма Конституції. Закон відштовхується від того, що сказано в Конституції, тому така назва статті. Запропонована редакція статті цю конституційну особливість не враховує.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 38.

«За» – 14.

Поправку відхилено.

Колеги, у нас залишається кілька хвилин до перерви. До президії Верховної Ради України надійшла заява від двох фракцій – «Блок Петра Порошенка» і «Народний фронт» про оголошення перерви. Колеги готові замінити перерву виступом.

Шановні колеги! Я прошу не кричати на президію. Шановний пане Княжицький, який дві години працював на трибуні, маєте право також сісти на місце і чекати на перерву.

До слова запрошується голова фракції «Блок Петра Порошенка» Артур Герасимов, який виголосить заяву двох фракцій. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Шановні українці! Фракція партії «Блок Петра Порошенка» ініціює невідкладне створення тимчасової слідчої комісії щодо цинічних спроб Юлії Тимошенко купити перемогу на найближчих президентських виборах. Масштабне розслідування українських правоохоронців викрило загальнодержавну піраміду із підкупу виборців, до створення якої залучили російських кураторів. Слідство вже встановило 49 організаторів, які мали організувати підкуп мільйонів виборців на гроші сумнівного походження, можливо, російські. Для цієї схеми виділили мільярди гривень, і всі ми це бачили.

Паралельно журналісти викрили факти наповнення виборчого фонду Юлії Тимошенко через підставних осіб: пенсіонерів, касирів супермаркетів, прибиральниць, безробітних, які вносили сотні тисяч чи навіть мільйони гривень на передвиборчу агітацію Юлії Володимирівни. Уявіть цинізм політика: підставляти довірливих, беззахисних людей для відмивання коштів злочинного чи російського походження.

Минулого тижня соратники Тимошенко пішли ще далі: спробували підкупити за 5 мільйонів гривень або залякати одного із кандидатів у Президенти, аби він зняв свою кандидатуру.

Оприлюднена інформація щодо підкупу виборців та шляхи наповнення виборчого фонду пояснюють також, чому лідерка «Батьківщини» кинулася захищати свого соратника Владислава Мангера. Наразі слідство вважає голову Херсонської облради основним підозрюваним у замовленні вбивства активістки Катерини Гандзюк. Очевидно, регіональний посадовець знається і на схемах «Батьківщини» з підкупу виборців, і на відмиванні сумнівних коштів, тому Юлія Тимошенко вже пообіцяла «відмазати» його від звинувачень, якщо стане Президентом.

Нагадаю: місяць тому в ефірі загальнонаціонального телеканалу Юлія Тимошенко пафосно підписувала меморандум за чесні вибори. Своім підписом вона взяла на себе зобов'язання протидіяти фальсифікаціям та захищати вільний вибір громадян.

Наведені вище факти – ще один доказ, чого вартують брехливі обіцянки «баронеси брехні». Що більше фактів підкупу і зловживань

штабами Тимошенко ставало відомо, то голосніше вона звинувачувала владу. Народна мудрість каже: «тримайте злодія». Найголосніше кричить хто? Правильно, сам злодій.

Тому фракція партії «Блок Петра Порошенка» вимагає створення тимчасової слідчої комісії, яка вивчить матеріали підкупу виборців за допомогою пірамід Тимошенко, механізмів відмивання коштів сумнівного походження через виборчий фонд Юлії Тимошенко та спробу її соратників за гроші позбутися одного з опонентів виборчих перегонів. Просимо усі парламентські фракції та групи невідкладно делегувати своїх представників до складу цієї тимчасової слідчої комісії.

Дякую за увагу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я хочу повідомити, що мав розмову з головою тимчасової слідчої комісії Іваном Вінником. Він повідомив мені, що узгоджене з усіма членами комісії засідання призначене на четвер на 14:15. Так? Я запитую в усіх членів комісії: так узгоджено? Так (*Шум у залі*). Звичайно, створення будь-якої ТСК має свою процедуру. Треба розіслати листи до всіх фракцій, отримати від них певну кількість представників, яких фракції можуть мати пропорційно в тимчасовій слідчій комісії, і тоді вже цей шлях може бути розпочато. Цей шлях однаковий для будь-якої фракції – чи опозиційної, чи коаліційної.

Отже, колеги, наступна поправка – Німченка і Шуфрича. Несторе Івановичу! Несторе Івановичу Шуфрич, я хочу повідомити, що о 16 годині ми розпочнемо з вашої поправки. Прошу бути на робочому місці голову комітету і автора поправки.

Ранкове засідання Верховної Ради України оголошується закритим. О 16 годині запрошую всіх до залу для продовження нашої роботи.